

Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsadeva

ŚRĪMAD BHĀGAVATAM

(Bhāgavata Purāṇa)

Het Verhaal van de Fortuinlijke

Canto 12

Vertaald door Anand Aadhar

Derde herziene editie 15-10-2020

CANTO 12: Het Tijdperk van Verval

Introductie-----	3
1: Het Verval van de Dynastieën en de Corrupte Aard van de Heersers van Kali-yuga---	7
2: Hoop en Wanhoop in het Tijdperk van de Redetwist-----	9
3: Het Lied van Moeder Aarde en de Remedie voor Kali-yuga-----	12
4: Pralaya: de Vier Soorten van Vernietiging-----	15
5: De Laatste Instructies voor Mahārāja Parīkṣit-----	18
6: Mahārāja Parīkṣit Bevrijd en de Veda in Vieren Doorgegeven-----	20
7: De Toewijding in Samhitā Afdelingen en de Tien Onderwerpen van de Purāṇa's-----	25
8: Mārkandeya Weerstaat Alle Verleiding en Bidt tot Nara-Nārāyaṇa Ṛṣi-----	28
9: Mārkandeya Wordt de Heer Zijn Begoochelend Vermogen Getoond-----	31
10: Śiva, Heer en Helper Verheerlijkt Mārkandeya Ṛṣi-----	33
11: Viṣṇu's Attributen en de Maand-orde van Hem als de Zonnegod -----	36
12: De Onderwerpen van het Śrīmad Bhāgavatam Samengevat-----	40
13: De Heerlijkheden van het Śrīmad Bhāgavatam-----	45

Introductie

Dit boek vertelt het verhaal van de Heer en Zijn incarnaties sedert de vroegste verslagen van de Vedicche geschiedenis, de geschiedenis van de oorspronkelijke kenniscultuur van India. Het is waarlijk de Kṛṣṇabijbel' [in Sanskriet genaamd een *Samhitā*] van het Hindu-universum. De Bhagavad Gītā verhoudt zich tot dit boek zoals de bergrede van Heer Jezus zich verhoudt tot de volledige Bijbel. Het telt ongeveer 18.000 verzen vervat in 335 hoofdstukken en bestaat uit twaalf onderafdelingen van boeken die Canto's worden genoemd. Deze boeken vertellen samen de volledige geschiedenis van de Vedicche cultuur en omvatten de essentie van de klassieke verzamelingen van verhalen genaamd de *Purāṇa*'s. Deze specifieke verzameling Vedicche verhalen beschouwt men als de belangrijkste van al de achttien grote klassieke *Purāṇa*'s van India. Het bevat de room van de Vedicche kennis verzameld uit al de Vedicche literatuur zowel als het verhaal van het leven van Heer Kṛṣṇa in zijn geheel (Canto 10). Heer Kṛṣṇa vormt een keerpunt in de geschiedenis tussen de oude Vedicche cultuur en de 'moderne' politieke cultuur waarin het bestuur van de staat niet langer vanzelfsprekend onder leiding staat van de geestelijke orde. Het boek vertelt over Zijn geboorte, Zijn jeugd, al de wonderbaarlijke bewijzen van Zijn goddelijke aard en Zijn bovenmenseelijke prestaties van het verslaan van allerlei demonen, tot aan de grote Mahābhārata oorlog te Kurukṣetra toe. In deze oorlog kwam de Vedicche cultuur ten val om plaats te maken voor de verbrokkelde godsdienstigheid die we nu Hindoeïsme noemen. Deze toonaangevende *Purāṇa*, die ook wel de 'perfecte *Purāṇa*' wordt genoemd, is een schitterend verhaal dat naar het Westen werd gebracht door Śrīla A.C. Bhaktivedānta Swami Prabhupāda, een Caitanya Vaishnava (Vaiṣṇava), een (devotionele) bhaktimonnik van Heer Viṣṇu [de naam voor de bovenzinnelijke gedaante van Heer Kṛṣṇa]. Hij nam de gedurfde taak op zich om de materialistische westerlingen, de gevorderde filosofen en de theologen op de hoogte te stellen,

teneinde ze te helpen de gevaren en de eenzaamheid van het impersonalisme en de filosofie van de leegte te overwinnen.

De vertegenwoordiger van Viṣṇu op aarde wordt in dit boek de Fortuinlijke genoemd. We kennen Hem in het bijzonder met de namen van Heer Rāma en Heer Kṛṣṇa. De Fortuinlijke is aldus de Heer die gekend wordt in verschillende gedaanten of incarnaties, zogenaamde *avatāra*'s, maar ook de toegewijden maken deel uit van Zijn werkelijkheid en worden eveneens *bhāgavata* genoemd als ze van zuivere toewijding zijn. Daarenboven wordt het boek *bhāgavata* genoemd. Zo hebben we dan de Heer in Zijn vele verschijningen, de toegewijde met even zovele gezichten, en het boek. Ze worden allemaal *bhāgavata* genoemd ofwel fortuinlijk. Het woord *bhāga* betekent fortuin of geluk terwijl de term *bhaga* betrekking heeft op genadevolle Heer, gelukzaligheid en weelde. Vedicch fortuinlijk zijn betekent dat men

‘alvervuld’ is, ofwel behept is met, of leeft bij, de volheid van Gods rijkdom, schoonheid, roem, macht, kennis en verzaking.

De schrijver van dit boek heet Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa, en wordt ook wel Bādarāyana genoemd. Hij is de Heer, de *Bhagavān* of vererenswaardige, onder de filosofen, die in India al de heilige teksten bij elkaar heeft gebracht. Hij stelde de Veda's samen, vier basisgeschriften, die ook wel bekend staan als de *śruti*, hetgeen betekent ‘dat wat wordt vernomen’, waarin men de fundamentele wijsheid, de mantra's voor de rituelen, en de hymnen aantreft. De *Purāṇa*'s behoren samen met de *Itihāsa*'s (afzonderlijke geschiedenis) tot de zogenaamde *smṛti*, ‘dat wat men zich herinnert’. Deze kennis beschouwt men soms als een vijfde Veda. Hij schreef ook de *Mahābhārata*, hetgeen het grootste epische dichtwerk van de wereld is. Het beschrijft de geschiedenis (de *Itihāsa*) van de grote val die de Vedicche cultuur ooit maakte. De Bhagavad Gītā vormt er het belangrijkste onderdeel van. Vyāsa schreef ook de rest van de achttien grote verhalenboeken (de *Purāṇa*'s) van India, alsook de *Brahma-sūtra*, zijn meesterwerk over de Absolute Waarheid. Vyāsa was een grootvader van de Kurudynastie. Hij leefde heel lang. Zijn lange levensduur stelde hem in staat het verhaal van de Fortuinlijke en al de andere boeken op te schrijven. Hij had een zoon genaamd Śukadeva die de boodschap van deze bijbel in het bijzijn van vele wijzen doorgaf aan een ander lid van de familie, Keizer Parīkṣit, die problemen had met het respecteren van de klassieke wijsheid. Deze keizer in dit boek hier, dat de klassieke Vedicche wijsheid presenteert in de vorm van een raamvertelling, staat model voor ons normale mensen die hun stabiliteit in de wijsheid zoeken. Deze kennis werd door Śuka aan hem overgedragen in geestelijke erfopvolging (*paramparā*), ter wille van hen die middels het geven van het goede voorbeeld, (de *ācārya*'s), de wetenschap van de toegegewijde dienst onderwijzen (bhakti). Swami A. C. Bhaktivedanta Prabhupāda van deze erfopvolging bracht, met de opdracht om dit boek in het Westen te verspreiden, samen met zijn leerlingen (bekend als de Hare Kṛṣṇa's van ISKCON), een vers voor vers becommentarieerde

serie van boeken tot stand die het hele *Bhāgavatam* omvatten. De site bhagavata.org biedt niet al deze teksten (zie daarvoor vedabase.io) maar hij biedt wel, onder het z.g. Creative Commons copyright, een van ISKCON onafhankelijke zoals-het-is vertaling van de verzen in een aaneengeschakelde vorm, compleet met de vorige editie. Deze tekst wordt regelmatig opgewaardeerd en onderhouden door mij, ondergetekende, die instructie ontving in de tempels van ISKCON en elders. Mijn voorganger in deze plicht in Nederland was Śrī Hayeśvar das (Hendrik van Teylingen), door hem geïnitieerd, die zorg droeg voor de meeste ISKCONvertalingen in het Nederlands.

Voor deze vertaling, deze digitale versie van het boek, raadpleegde de auteur de vertalingen van C.L. Goswami, M.A., Sāstrī (van de Gītā Press, Gorakhpur), de *paramparā*versie van Śrīla Viśvanātha Cakravarti Ṭhākura en de latere versie van dit boek van Śrīla A.C. Bhaktivedānta Swami Prabhupāda. De laatste vertalers, als *ācārya*'s van de eeuwenoude Vaishnava traditie, zijn vertegenwoordigers van een cultuur van reformatie in toewijding voor de Hoogste Persoonlijkheid van God, of bhaktiyoga, zoals die werd gepraktiseerd in India sedert de 16e eeuw. Deze reformatie stelt dat het valse gezag van het kastenstelsel en enkelvoudige boekenwijsheid moet worden verworpen. Śrī Kṛṣṇa Caitanya, ook wel Caitanya Mahāprabhu genaamd (1486-1534), de *avatāra* [een incarnatie van de Heer] die deze reformatie uitdroeg, herstelde de oorspronkelijke *paramparā*bedoeling van het ontwikkelen van toewijding voor de persoon van God, en spande zich met name in voor het verspreiden van de belangrijkste heilige boeken die uitweiden over die toewijding in relatie tot Kṛṣṇa als de Hoogste Persoonlijkheid van God. Deze geschriften zijn de *Bhagavad Gītā* en deze *Bhāgavata Purāṇa*, ook wel het Śrīmad Bhāgavatam genaamd, waaraan al de Vaishnava-*ācārya*'s van Heer Caitanya hun wijsheid ontleenden voor hun onderricht en het vormgeven van hun toewijding. De woord voor woord vertalingen alsook de volledige tekst en commentaren op dit boek, werden bestudeerd in en buiten de Hare Kṛṣṇa tempels waar het onderricht van deze cultuur plaats vindt.

De bedoeling van deze vertaling is op de eerste plaats deze glorieuze tekst beschikbaar te stellen voor een breder publiek via het internet. Aangezien de Bijbel, de Koran en talrijke andere heilige teksten ruim vorhanden zijn op het internet, meende ik, de vertaler van dit boek, dat het niet achter kon blijven op zijn boekenplank als een teken van materiële bezitsdrang. Toen ik begon met deze materiële onderneming in het jaar 2000, bestond er geen behoorlijke webpresentatie van dit boek. Kennis die je niet deelt is verloren kennis, en zeker dit soort kennis, dat de yoga van het vrij zijn van bezitsdrang en toewijding als zijn hoofdwaarden benadrukt, kon niet achterwege blijven. De versie van Swami Prabhupāda is zeer uitgebreid en beslaat zo'n 2400 pagina's van enkele gedrukte tekst, met inbegrip van zijn commentaren. En dat waren nog maar de eerste tien Canto's. De resterende twee Canto's werden postuum door zijn leerlingen gepubliceerd naar de volheid van zijn geest. Zo stond ik voor twee uitdagingen: de ene was de tekst aaneen te schakelen, een leesbaar lopend verhaal van de tekst van het boek te maken, die was ontleed en becommentarieerd tot op het woord, en de andere uitdaging bestond eruit het in een taal te zetten die gepast zou zijn voor de 21e eeuw met al haar moderne en postmoderne ervaring en digitale vooruitgang van de huidige culturele orde in de wereld, zonder ook maar iets van de oorspronkelijke verzen te verliezen. Aldus kwam een andere vers tot vers zoals-het-is vertaling tot stand waarin Viṣvanātha's, Prabhupāda's en Sāstri's woorden werden bijgesnoeid, hertald en aangepast aan het begrip en de realisatie van vandaag de dag. Deze realisatie kwam in mijn geval rechtstreeks van de geestelijke erfopvolging van de Vaishnavalijn van ācārya's, zowel als van het totale bereik van de Indiase filosofie van de verlichting, bevrijding en yogadiscipline, zoals die naar het Westen werd gebracht door ook niet-Vaishnavagoeroes en zoals die gehandhaafd werd door hun leerlingen. Derhalve moet ik mijn dank betuigen aan al deze grote helden die het aandurfden om de koppigheid van de westerse filosofie met al haar twijfels, concretisme en scepticisme het hoofd te bieden. In het bijzonder moeten de leerlingen van Swami Prabhupāda,

leden van de wereldverzakende orde - sannyāsī's (of *samnyāsī's*), worden genoemd die mij instrueerden in de onafhankelijkheid en volwassenheid van de filosofie van de bhaktiyogi's van Heer Caitanya. In India was ik reeds ingewijd door een niet-Vaishnavagoeroe en had de naam van Swami Anand Aadhar meegekregen ('leraar van de grondvesting van de gelukzaligheid'). Die naam werd door de Kṛṣṇagemeenschap veranderd in Anand Aadhar Prabhu (meester van de grondvesting van het geluk) zonder verdere ceremoniën van Vaishnava-initiatie (op een basistraining na). Met de naam Anand Aadhar ben ik een teruggetrokken toegewijde, een zogeheten *vānaprasta*, die onafhankelijk, in de stilte en bescheidenheid van zijn eigen lokale aanpassingen van de filosofie en discipline, zijn toegewijde dienst doet.

Doorgaans werden de woord-voor-woordvertaling en de grammaticale aanwijzingen aangehouden zoals geboden in de vertalingen van Śrīla A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda/ISKCON, Viṣvavānātha Cakravarti Ṭhākura en C.L. Goswami, M.A., Sāstrī, en ik heb ze gecontroleerd aan de hand van het Monier-Williams Sanskriet woordenboek [zie [file gebruikte woorden](#)]. In voetnoten en tussen vierkante haakjes [ ] wordt soms in een kleine toelichting voorzien en extra informatie gegeven om het de lezer naar de zin te maken als de oorspronkelijke tekst uitgaat van een meer ervaren lezer. Cursief weergegeven termen worden verklaard in de woordenlijst ([het lexicon](#)). Op de internetsite bhagavata.org bij dit boek refereert mijn versie bij ieder vers met een link rechtstreeks naar de versie van Prabhupāda, samen met mijn eigen voorgaande versie, zodat men steeds kan nagaan wat ik met de tekst heb gedaan. Dit beantwoordt aan de wetenschappelijke traditie van de Vaishnavagemeenschap.

Voor het copyright op deze vertaling en de [podcast-gesproken versie van dit boek](#), werd gekozen voor het z.g. Creative Commons Attribution-Noncommercial Share Alike 3.0 Unported License copyright. Dit betekent dat men vrij is te kopiëren en te bewerken onder voorwaarde dat men de naam vermeldt (Anand Aadhar) en linkt naar mijn website bhagavata.org,

6 Śrīmad Bhāgavatam - The Story of the Fortunate One

dat het resulterende werk alleen maar kan worden gedistribueerd onder dezelfde of een soortgelijke licentie, en dat men de tekst niet kan gebruiken voor commerciële doeleinden. Voor alle andere gebruik zal men contact moeten opnemen met ondergetekende. [Donaties](#) zijn welkom!

Met liefde en toewijding,
Anand Aadhar Prabhu,
Enschede, Nederland, 3 september 2020

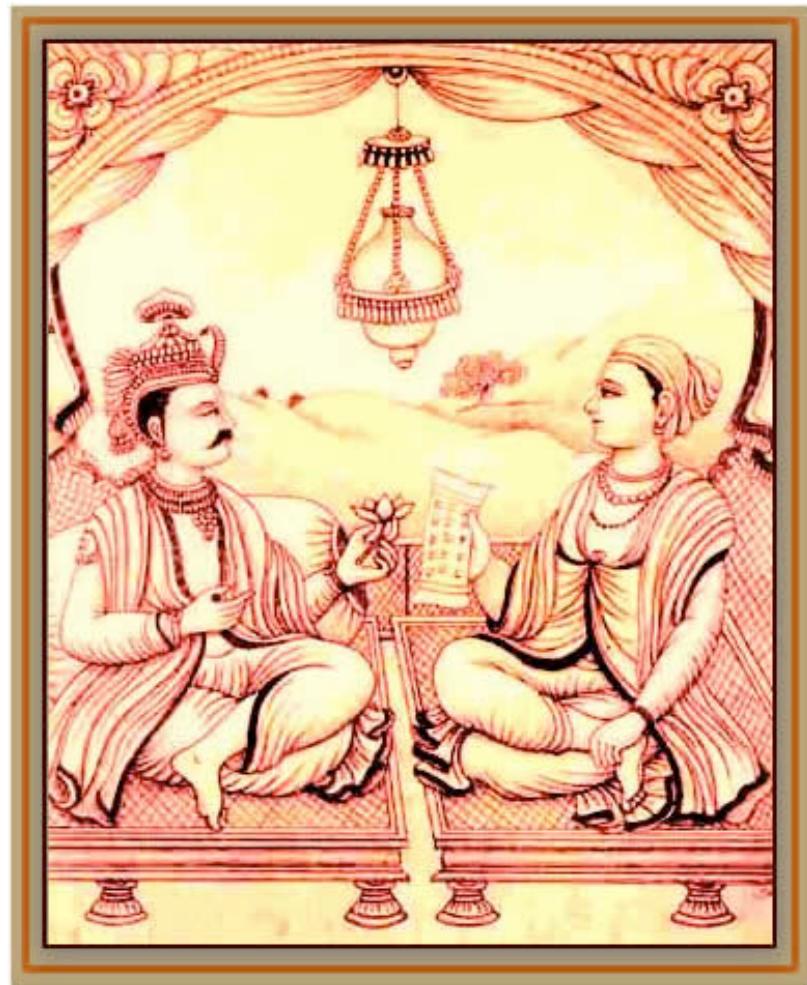
Hoofdstuk 1

Het Verval van de Dynastieën en de Corrupte Aard van de Heersers van Kali-yuga

(0) Śrī Parīkṣit zei: 'Alstublieft, o wijze, kan u me vertellen wiens dynastie over de aarde heerste nadat Kṛṣṇa, het juweel van de Yadu-dynastie, was vertrokken naar Zijn hemelverblijf?' [*]

(1-2) Śrī Śuka zei: 'Als laatste nazaat van Brihadratha in de toekomst [zie 9.22: 49] werd Purāñjaya genoemd [niet die in 9.6: 12]. Zijn minister Śunaka zal zijn meester vermoorden om zijn eigen zoon genaamd Pradyota [historisch: Bimbisāra] tot koning uit te roepen. Zijn zoon Pālaka zal Viśākhayūpa als zijn zoon hebben en Rājaka zal hem opvolgen. (3) Zijn zoon zal Nandivardhana zijn. Deze vijf Pradyotana-koningen zullen de aarde honderdachtendertig jaar genieten. (4) Dan zal Śiśunāga geboorte nemen en zal Kākavarna zijn zoon zijn, van wiens zoon Kṣemadharma, Kṣetrajña zal worden geboren. (5) De zoon Vidhisāra [van Kṣetrajña], zal Ajātaśatru op de wereld zetten en Darbhaka, zijn zoon, zal Ajaya als zijn opvolger hebben. (6-8) Van Ajaya zal er [een andere] Nandivardhana zijn wiens zoon Mahānandi is. Deze tien Śiśunāga-koningen, o beste van de Kuru's, zullen in het Kali-tijdperk driehonderd zestig jaar over de aarde heersen. O Koning, de zoon van Mahānandi, een zekere Nanda, zal zijn geboorte nemen uit de schoot van een vrouw uit de

arbeidersklasse en zal, als een machtige heerster over miljoenen, de vernietiging van de heersende klasse vormen. De koningen zullen goddeloos worden en niet beter zijn dan śūdra's. (9) Hij [Mahāpadmānanda], die heerster over miljoenen, zal als een tweede Paraśurāma de ganse aarde onder één bewind brengen en een onbetwiste autoriteit vormen [zie 9.15 & 16]. (10) Van hem zullen acht zoons met Sumālyā voorop ter wereld komen en honderd jaar lang als koningen deze aarde genieten. (11) Een zekere brahmaan [genaamd Cānakya] die het vertrouwen geniet van de negen Nanda's zal hen omverwerpen, waarna als zij verdwenen zijn de Maurya's in Kali-yuga over de aarde zullen heersen [**]. (12) De brahmaan zal Candragupta op de troon zetten en zijn zoon Vārisāra zal op zijn beurt weer door Aśokavardhana worden opgevolgd. (13) Suyaśā [Dasaratha Maurya] zal door hem ter wereld

komen, Sangata [Samprati], zijn zoon, zal Śāliśūka ter wereld brengen van wie er vervolgens de zoon Somaśarmā [Devavarman] zal zijn die aan de wieg zal staan van Śatadhanvā uit wiens lendenen Brihadratha zijn geboorte zal nemen. (14) Deze tien Maurya-koningen, o voortreffelijke held van de Kuru-dynastie, zullen in Kali-yuga voor de duur van honderdzevenendertig jaar over de aarde heersen. (15-17) Van Agnimitra [de zoon van de eerste Śunga koning genaamd Puṣpamitra, een generaal die Brihadratha zal vermoorden] zal Sujuyeṣṭha [Vasuṣyeṣṭha] het levenslicht zien die de vader zal zijn van Vasumitra wiens zoon Bhadraka [Andhraka] zal worden opgevolgd door Pulinda [Pulindaka]. Zijn zoon Ghoṣa zal een zoon krijgen genaamd Vajramitra. Zijn zoon Bhāgavata [Bhagabhadra] zal Devabhūti verwekken, o eminente Kuru. Deze tien Śunga-koningen zullen de aarde meer dan honderd [109] jaar genieten. Daarna zal de aarde geregeerd worden door de Kānva-dynastie arm aan kwaliteiten, o heerser van de mensen. (18) Vasudeva, een hoogst intelligente minister van de Kānva-familie, zal [met de hulp van een slavin] de wellustige Śunga-koning Devabhūti doden en dan zelf het bestuur op zich nemen. (19) Zijn zoon zal Bhūmitra zijn en zijn zoon Nārāyaṇa. Deze Kānva-koningen zullen in Kali-yuga nog weer drieënhonderdvijfenvierig jaar over de aarde heersen. (20) Een diep gezonken man van lage afkomst van het Andhra-ras genaamd Balī, zal als een bediende Suśarmā doden, de [laatste] Kānva-koning en enige tijd over de aarde heersen. (21-26) Zijn broer genaamd Krṣṇa, zal de volgende heerser over de aarde zijn. Zijn zoon Śāntakarna, zal Paurnamāsa als opvolger hebben. Diens zoon Lambodara, zal de koning Cibilaka verwekken. Door Cibilaka zal Meghasvāti ter wereld komen die op zijn beurt Athamāna verwekt, die wordt opgevolgd door Aniṣṭhakarmā. Hāleya, zijn zoon, zal Talaka verwekken wiens zoon Purīśabhirū dan Sunandana zal krijgen die de volgende koning zal zijn. Cakora [zijn zoon] zal worden opgevolgd door de acht Bahu's, van wie Śivasvāti een grote onderwerper van de vijand zal zijn. Van Gomatī, zijn zoon, zal Purīmān ter wereld komen wiens zoon Medaśirā zal heten. Śivaskanda uit zijn lendenen geboren zal Yajñaśrī als zijn zoon hebben en zijn nakomeling Vijaya zal de zoons

Candravijñā en Lomadhi krijgen. Deze dertig koningen zullen vierhonderdvijfenzestig jaar over de wereld heersen, o zoon van de Kuru's [***]. (27) Uit de stad Avabhrītī zullen dan zeven Ābhīra-koningen volgen, tien Gardabhi's en zestien Kanka-koningen, aardse heersers die zeer inheilig zullen zijn. (28) Vervolgens zullen er acht Yavana's zijn, veertien Turuska's en verder nog tien Gurunda's en elf koningen van de Maula-dynastie. (29-31) De elf Maula's zullen driehonderd jaar heersen nadat deze [voorgaande drie dynastieën] duizendnegentig jaar over de aarde hebben geheerst mijn beste. Als zij allemaal dood en begraven zijn zullen in de stad Kilakilā de koningen Bhūtananda, Vāngiri, Śiṣunandi, zijn broer Yaśonandi en dan Pravīraka honderdzes jaar regeren. (32-33) Van hen [de Kilakilā's] zullen er dertien zoons zijn genaamd de Bāhlika's. Daarna zullen de koningen Puṣpamitra, zijn zoon Durmitra, alsook zeven Andhra's, zeven Kauśala's en de koningen van Vidūra en Niṣadha tegelijkertijd heersen [over verschillende gebieden]. (34) Voor de provincie Māgadha zal er een koning genaamd Viśvasphūrji aan de macht komen, die als een andere Purañjaya de mensen van alle klassen zal veranderen in inferieure Pulinda's, Yadu's en Madraka's [onbeschaafde mensen, mensen van een lager allooï, zie *4]. (35) Deze onintelligente koning, die vanuit de beschutting van de stad Padmavatī van de bron van de Ganges tot aan Prayāga over de aarde zal heersen, zal zich ten opzichte van de burgers overwegend gedragen in strijd met de brahmaanse orde en de machtige klasse van de *kṣatriya*'s te gronde richten. (36) De tweemaal geboren zielen levend in de provincies Śaurāṣṭra, Avantī, Ābhīra, Śūra, Arbuda en Mālava zullen [te dien tijde] van hun geloften vallen terwijl zij die de vooraanstaande posities bekleden onder de mensen [de koningen] niet beter zullen zijn dan śūdra's. (37) De landen aan de rivier de Sindhu, zowel als de districten Candrabhāgā, Kauntī en Kāśmīra, zullen worden geregeerd door onbeschaafde lieden [*mleccha*'s], śūdra's en anderen die, geestkracht missend, afwijken van de standaard.

(38) **O** Koning, deze doorgaans onbeschaafde, aardse zorgdragers [politici] die, tegelijkertijd

heersend, zich wijden aan goddeloze en onrealistische praktijken zullen, [wedijverend om de heerschappij] met een heetgebakerd gemoed hun burgers weinig vrijheid gunnen [in economisch opzicht]. (39) Ze richten de levens van vrouwen, kinderen, koeien en intellectuelen te gronde en smachten naar geld en de vrouwen van andere mannen. Tekortschietend in kracht hebben ze doorgaans korte, instabiele carrières van slagen en mislukken en leiden ze korte levens. Niet ingewijd en verstoken van regulerende beginselen zullen deze barbaren die zich gedragen als koningen, in de greep van onwetendheid en hartstocht, als het ware de burgers verslinden. (40) De mensen in de steden zullen in navolging van het karakter, gedrag en de manier van spreken van deze lieden, geplaagd door die heersers en door elkaar, aldus ten onder gaan [in oorlogen, economische rampspoed en natuurrampen, zie ook *kleśa*, Kali-yuga en B.G. 16: 6-12].'

*: De *paramparā* van ISKCON liet deze eerste regel van de vragenstellende Parīkṣit weg, waar andere bronnen zoals Śāstri C.L. Gosvāmī dit hoofdstuk er wel mee beginnen.

**: De *paramparā* voegt toe: 'De grote historische vertelling het Śrīmad Bhāgavatam, welke begint met de gebeurtenissen voorafgaande aan de kosmische manifestatie, strekt zich nu uit tot in het domein van de moderne geschreven geschiedenis. Moderne geschiedkundigen erkennen zowel de Maurya dynastie als Candragupta, de koning vermeld in het volgende vers.' [p.p. 12.1.11]

***: Volgens een academische vertaler van het Bhāgavatam, Ganesh Vasudeo Tagare [1989, Morilal Banarsidass], zou deze periode in de geschiedenis zich afspelen kort voor de aanvang van de Christelijke jaartelling. Met het analyseren van deze tekst met betrekking tot historische bronnen concludeert hij eveneens, stellend dat er vele discrepanties zijn met de culturele [gemanipuleerde?] verslagen, dat historisch gezien de Kānva-dynastie slechts voor vijfenveertig jaar zou hebben geheerst van 75 tot 30 B.C., en niet voor de driehonderdvijfenveertig jaar zoals de

Sanskriet tekst hier stelt. Volgens hem zou dit deel van het Bhāgavatam van een latere datum zijn en bestaan uit een allegaartje van historische kennis uit de tweede hand, hetgeen een stellingname is aangevochten door de *paramparā* natuurlijk, daar het waarschijnlijker is dat men zich vergist in de strijdigheid van het wereldse belang dan in de harmonie van het bewustzijn gemotiveerd door een spirituele discipline.

*4: De totale tijdspanne van de generaties die hier behandeld zijn van de eerste Purañjaya af aan tot aan de laatste in de lijn van het verval van Kali-yuga, zou zich zo hebben uitgestrekt van ongeveer 2000 v. Chr. tot ongeveer de twaalfde eeuw n. Chr.

Hoofdstuk 2

Hoop en Wanhoop in het Tijdperk van de Redetwist

(1) Śrī Śuka zei: 'En dan, o Koning, zullen onder de sterke invloed van de tijd [van Kali-yuga] religiositeit, waarheidliefde, reinheid tolerantie en genade alsook levensduur, lichaamskracht en geheugen dag na dag afnemen [zie ook 1.16]. (2) Onder de mensen in het Kali-tijdperk zal weelde alles zijn wat men bereikt met een goede geboorte, goed gedrag en goede kwaliteiten, terwijl materiële macht de enige factor zal zijn die bepaalt wat rechtvaardig en redelijk is. (3) Relaties tussen mannen en vrouwen zullen gebaseerd zijn op zinsgenoegen, zakelijk zal misleiding de boventoon voeren, mannelijkheid en vrouwelijkheid zijn er voor de seksuele aantrekking en een heilige draad is genoeg om voor geleerd door te gaan. (4) Enkel uiterlijke kenmerken bepalen iemands geestelijke positie en vormen de basis voor onderlinge uitwisselingen, door een gebrek aan middelen is men minder geloofwaardig en geleerdheid bestaat uit gegoochel met woorden. (5) Armoede betekent eenvoudig een gebrek aan deugd en hypocrisie en misleiding maken uit wat deugdzaam is, mondelinge overeenkomst volstaat voor een huwelijk en een bad nemen is genoeg om aan de dag te beginnen. (6) Een heilige plaats is niets

meer dan een waterbekken ergens ver weg, schoonheid hangt af van je kapsel, het doel van het leven bestaat eruit je maag te vullen, brutaliteit gaat door voor eerlijkheid, als men een gezin kan onderhouden is men een deskundige en men houdt zich aan religieuze beginselen ter wille van een goede naam. (7) Met de aarde vol van burgers die aldus zijn gecorrumpeerd, zal een ieder die de sterkste is onder de intellectuelen, bestuurders, kooplieden en werkende klasse, tot koning worden uitgeroepen. (8) De burgers wiens vrouwen en eigendommen worden weggestolen door een genadeloze, hebzuchtige heersende klasse die zich gedraagt als een stel ordinaire dieven, zullen de bergen en de wouden in vluchten. (9) Lijdend onder droogten, hongersnoden en belastingen raken ze geruïneerd en houden ze zich in leven met bladeren, wortelen, vlees, honing, vruchten,

bloemen en zaden [zie ook 1.16: 20, 4.20: 14, 4.21: 24, B.G. 3: 14]. (10) Geplaagd door koude, wind, hitte, regen en sneeuw alsook door ruzies, honger, dorst en ziekten, gaan ze gebukt onder veel leed en zorgen. (11) De maximale levensduur voor menselijke wezens in Kali-yuga zal vijftig jaar bedragen. (12-16) Als de lichamen van alle levende wezens door de besmetting van Kali-yuga in verval verkeren, het plichtsbesef van de leden van alle statusoriëntaties is verloren gegaan, als de Vedicke weg voor alle mensen is veranderd in een overwegend atheïstische plichtsopvatting, als de koningen hoofdzakelijk uit dieven bestaan en de mensen van verschillende beroepen misdagdig, leugenachtig en van onnoodig geweld zijn [m.n. jegens dieren], als de maatschappelijke klassen vrijwel allemaal op betaalde arbeid gericht zijn, de koeien niet meer waard zijn dan geiten, de geestelijke toevluchtsoorden nauwelijks verschillen van materialistische huishoudens, de familiebanden niet verder reiken dan de banden van het huwelijk, als de planten en kruiden overwegend klein van formaat zijn en alle bomen als śamī-bomen zijn, als het altijd bliksemt in de wolken en in de huizen de eenzaamheid regeert [het onpersoonlijke en de filosofie van de leegte, zie Pranāti], als Kali-yuga op zijn einde loopt en de mensen zich als ezels gedragen, zal de Opperheer nederdalen in de geaardheid van de zuivere goedheid om het dharma veilig te stellen.

(17) **D**e geestelijk leraar van al de bewegende en de niet bewegende levende wezens, Heer Viṣṇu, de Hoogste Persoonlijkheid en Heer over Allen, neemt Zijn geboorte voor de bescherming van de religie en om een einde te maken aan het karma van de deugdzame zielen. (18) In de plaats Śambhala zal Heer Kalki verschijnen in het huis van de grote ziel, de eminente brahmaan Viṣṇuyaśā ['de glorie van Viṣṇu']. (19-20) Zijn snelle paard Devadatta

bestijgend, zal de Heer van het Universum uitgerust met Zijn zwaard, bovenzinnelijke eigenschappen en acht mystieke volheden [*siddhi's*], de onverlaten onderwerpen. In grote vaart over de aarde rondbewegend op zijn paard zal Hij, ongeëvenaard in Zijn schittering, de dieven die zich uitdossen als koningen neersabelen. (21) Als de rovers zijn gedood, zullen de geesten van al de stedelingen en plattelanders ophelderden die in aanraking zijn gekomen met de bries die de hoogst gewijde geur meevoert van het [met sandelhoutpasta] opgesierde lichaam van Heer Vāsudeva. (22) Als Vāsudeva, de Allerhoogste Heer, Zich in de bovenzinnelijke gedaante van Zijn goedheid in hun harten bevindt, zal de productie van nageslacht overvloedig zijn. (23) Nadat de Allerhoogste Heer Kalki, de Heer en Meester van het Dharma, is geïncarneerd zal Satya-yuga zijn aanvang nemen en nageslacht in de geaardheid goedheid worden voortgebracht [zie *yuga*]. (24) Op het moment dat de zon en de maan samen met Jupiter [Bṛhiṣpatī] in hetzelfde sterrenteken [Karkatha ofwel Kreeft] in het maanhuis Tishyā komen te staan [d.w.z. Puṣyā, 3° 20' tot 16° 40' zie zodiak], zal [Kr̥ta- of] Satya-yuga beginnen.

(25) **I**k heb kort al de verleden, huidige en toekomstige koningen beschreven behorend tot de dynastieën van de zon en de maan [zie ook *vamśa*]. (26) Van de geboorte van uw goede zelf tot aan de kroning van koning Nanda [zie 12.1: 12] zullen elfhonderdvijftig jaren verstrijken [*]. (27-28) Op de [noordwest] lijn tussen de twee sterren [Pulaha en Kratu] die men als eerste ziet rijzen in het sterrenbeeld van de zeven wijzen [Ursa Major, de Grote Beer], ziet men in de nachtelijke hemel hun [heersende] maanhuis. De wijzen [de sterren] in dat maanhuis zullen er voor een honderdtal menselijke jaren mee verbonden blijven. Nu, in uw tijd, bevinden ze zich in de *nakṣatra* genaamd Maghā. (29) Toen Viṣṇu de Opperheer, de zon die bekend staat als Kṛṣṇa, weer terugkeerde naar de hemel, ging deze wereld het Kali-tijdperk binnen waarin de mensen behagen scheppen in zonde. (30) Zolang Hij, de Echtgenoot van Rāmā, de aarde beroerde met Zijn lotusvoeten, kon Kali zich niet op aarde doen gelden. (31) Kali-yuga begint op het tijdstip dat

[het sterrenbeeld van] de zeven goddelijke wijzen Maghā ingaan [ingaat]. Dat tijdperk beslaat twaalfhonderd [goden-]jaren [ofwel 432.000 menselijke jaren, zie ook *kāla*]. (32) Als de zeven wijzen van Maghā doorlopen naar het maanhuis Pūrvāśadhā, zal dit Kali-tijdperk zijn volle wasdom bereiken beginnend met de tijd van koning [Mahāpadma] Nanda en zijn nageslacht. (33) De geschiedkundigen zeggen dat het Kali-tijdperk begon op dezelfde dag dat Śrī Kṛṣṇa naar de geestelijke wereld vertrok. (34) Aan het einde van de duizend hemelse jaren van het vierde [Kali-]tijdperk, zal Satya-yuga weer opnieuw beginnen, de tijd dat de geesten van de mensen zelfverlicht zullen zijn.

(35) **A**ldus werd deze dynastie van [Vaivasvata] Manu opgesomd zoals die bekend is op aarde. De posities van de geleerden, de handelaren en de arbeiders in ieder tijdperk kunnen op dezelfde manier worden begrepen. (36) Van deze persoonlijkheden, deze grote zielen, herinnert men zich alleen maar hun namen; alles wat er van hun roem overblijft op deze aarde zijn hun verhalen. (37) Devāpi, de broer van Śāntanu [9.22: 12-17] en Maru [9.12: 5-6] geboren in de Ikṣvāku dynastie, zijn begiftigd met grote mystieke macht en leven beide [vandaag nog] in Kalāpa. (38) Aan het einde van het Kali-tijdperk zullen ze terugkeren naar de menselijke samenleving en het *varṇāśrama-dharma* uitdragen zoals dat vroeger was, zich baserend op de instructies die ze ontvingen van Vāsudeva [Kṛṣṇa]. (39) De vier tijdperken van Kr̥ta [Satya], Tretā, Dvāpara en Kali die de levende wezens in deze wereld doorlopen, herhalen zich telkens weer opnieuw in deze volgorde [zie ook *mahāyuga*]. (40) O Koning, deze koningen, deze goden onder de mensen en de anderen die ik beschreef, die op aarde verschijnend hun bezitsdrang uitoefenen, moeten uiteindelijk allemaal deze wereld opgeven en hun ondergang onder ogen zien. (41) Ook al draagt iemands lichaam de naam van koning is het niettemin voorbestemd te worden gekend als ontlasting, wormen of as. Ter wille van dat lichaam stond hij andere levende wezens naar het leven en eindigt hij daarom in de hel. Wat weet zo iemand nu van zijn eigenbelang [vergelijk 6.18: 25, 7.15: 37, 10.10: 10, 10.51: 50]? (42) [Een

koning kan denken:] 'Hoe kan deze zelfde wereld zoals beheerst door mijn voorgangers en nu onder mijn controle, in handen blijven van mijn zoon, kleinzoon en andere nakomelingen?' (43) Als men dit lichaam dat bestaat uit aarde, water en vuur aanvaardt met een idee van 'ik' en als men tegen deze aarde 'mijn' zegt, schiet men tekort in intelligentie, want uiteindelijk moet men met het bereiken van zijn eigen afwezigheid zowel dit lichaam als deze aarde opgeven [zie ook 4.9: 34-35]. (44) O Koning, van alles wat koningen met hun macht ook genieten in de wereld laat de Tijd niets meer over dan wat verslagen en verhalen [vergelijk met 2.9: 33, 5.19: 28, 11.19: 16, 11.28: 21].'

*: Uit deze uitspraak kan worden afgeleid dat de Candragupta die na Nanda door Cānakya op de troon werd gezet een andere Candragupta moet zijn geweest dan degene waarvan beweerd wordt dat hij 1500 jaar later Alexander de Grote versloeg in de vierde eeuw voor Chr. De *paramparā* voegt hier wat betreft de discrepantie van zo'n drie eeuwen verder nog aan toe: 'Hoewel Śukadeva Gosvāmī voorheen ongeveer vijftienhonderd jaar aan koninklijke dynastieën heeft beschreven, wordt begrepen dat er sprake is van enige overlapping tussen de koningen onderling.'

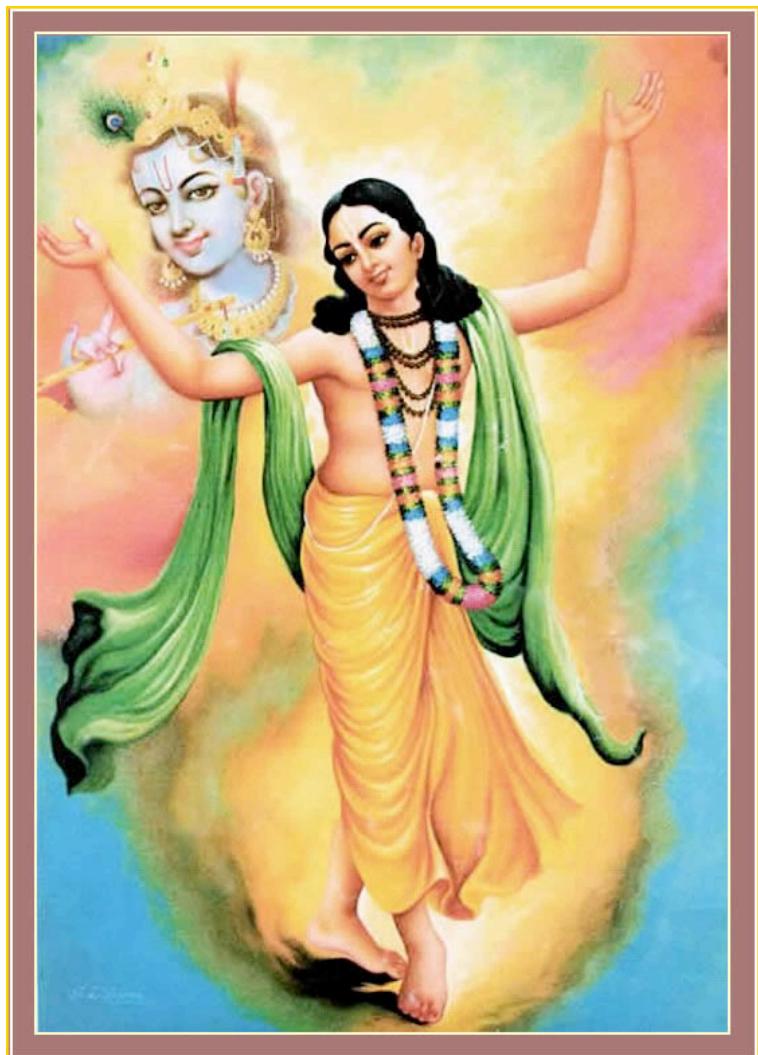
Hoofdstuk 3

Het Lied van Moeder Aarde en de Remedie voor Kali-yuga

(1) Śrī Śuka zei: 'Toen de aarde zag hoe druk de koningen ermee bezig waren haar te veroveren, lachte ze en zei: 'Ach, zie hoe deze koningen, deze speeltjes van de dood, mij wensen te veroveren! (2) Deze lust van de heersers van de mensen en zelfs van de wijzen, is gedoemd te mislukken; die koningen vertrouwen geheel op een aardklomp die te vergelijken is met een waterbubbel.' (3-4) 'Laten we eerst de zevoud [van de zinnen en de geest] de baas zijn, dan zullen we de ministers onderwerpen die de leiding hebben en dan verslaan we de adviseurs, de burgers, de vrienden, de

olifantenhoeders en de doornen [het boeventuig]. Zo zullen we stap voor stap de aarde veroveren met inbegrip van haar gordel van zeeën', maar zo denkend met hun harten gevangen in verwachtingen, realiseren ze zich niet de eindigheid van hun bestaan [vergelijk B.G 16: 13-18]. (5) Nadat ze de landen aan zee hebben veroverd bevaren ze, met al hun macht, de zeeën. Wat voor zin heeft een dergelijke overwinning van het zelf? Spirituele bevrijding is de vrucht van de zelfoverwinning!

(6) **D**e Manu's en hun zonen o zoon van de Kuru's, gaven het allemaal op [over mij] te heersen en vertrokken [naar het woud] zoals ze kwamen, maar zij die tekortschieten in intelligentie proberen mij te veroveren middels oorlogsvoering. (7) Vanwege mij ontstaat er tussen materialistische personen een conflict tussen vaders en zoons en tussen broeders, want hun harten worden geregeerd door het hebben van macht. (8) Zich voor mij inspannend en zeggend 'Dit hele land is van mij en niet van jou jij dwaas, ruziën de heersers met elkaar, doden ze en worden ze gedood [vergelijk b.v. 2.5: 13, 2.7: 42, 4.29: 5, 5.5: 8, 6.16: 41, 7.8: 7-10, 9.4: 2-12]. (9-13) Pṛthu, Purūrvā, Gādhi, Nahuṣa, Bharata, Kārtavīryārjuna, Māndhātā, Sagara, Rāma [*], Khathvāṅga, Dhundhuhā [ofwel] Kuvalayāśva [9.6: 23-24], Raghu [9.10: 1], Trinabindu [9.2: 30], Yayāti, Śaryāti [9.3: 1], Śantanu [9.22: 12-13], Gaya [5.15: 6-13], Bhagīratha [9.9: 2-17], Kakutstha [9.6: 12], Naiṣadha [Nala, 9.9: 16-17, 9.23: 20-21, van de nakomelingen van Niṣadha, 9.12: 1], Nṛga [Nābhāga, 10.64: 10], Hiranyakaśipu, Vṛtra, Rāvana die de hele wereld deed weeklagen, Namuci [8.11: 29-49], Śambara [10.36: 36], Bhauma, Hiranyākṣa en Tāraka [8.10: 19-24], zowel als vele andere demonen en vorsten die veel macht hadden over anderen, waren stuk voor stuk helden die goed van alles op de hoogte niet te overwinnen waren en allen onderwierpen. Voor mij levend, o machtige, gaven ze blijk van een grote bezitsdrang maar, omdat ze in de greep van de Tijd onderworpen waren aan de dood, bereikten ze niet hun doel; er bleven alleen maar historische verhandelingen van hen over [zie ook B.G. 4: 7].

(14) [Śuka ging verder:] Deze verhalen die ik u vertelde over grote koningen wiens roem zich in al de werelden verspreidde en die weer vertrokken, drukken niet het hoogste levensdoel uit, o machtige. Ze vormen niet meer dan een weldaad aan woorden [een decor] om uit te kunnen weiden over verzaking en wijsheid. (15) Het is meer het herhaaldelijk bespreken en bezingen van de kwaliteiten van de Heer Geprezen in de Verzen, dat een einde maakt aan alles wat ongunstig is. Hij die Heer Kṛṣṇa's zuivere toegevoerde dienst wenst moet dit [omgang zoeken] daarom regelmatig doen en telkens weer [over Hem] vernemen.'

(16) De achternwaardige koning [Parīkṣit] zei: 'Welke methoden, mijn Heer, staan de mensen levend in Kali-yuga ter beschikking om de fouten

die zich als gevolg van dat tijdperk ophopen te bestrijden? Alstublieft leg me uit hoe het zit. (17) Hoe zit het met de *yuga*'s, de plichten die bij hen horen, de tijd die ze beslaan en wanneer ze eindigen, alsook de Tijd zelf die de beweging van de Meester vertegenwoordigt, van Heer Viṣṇu, de Opperziel [zie ook tijdcitatena-pagina].'

(18) Śrī Śuka zei: 'De religie van de mensen in Satya-yuga, o Koning, wordt door de mensen van die tijd gehandhaafd met al haar vier poten, de machtige poten van waarheid [*satya*], mededogen [*dayā*], boete [*tapas*] en liefdadigheid [*dāna*, of ook wel *śauca*, zuivering [**], vergelijk 1.17: 24, 3.11: 21 en zie *niyama*]. (19) De [*hamsa*-]mensen [van dat tijdperk] zijn tevreden, genadig, vriendelijk, vreedzaam, zelfbeheerst, tolerant, innerlijk voldaan, gelijkgezind en overwegend ascetisch [zie ook 3.13: 35 en 11.17: 10]. (20) In Tretā-yuga gaat geleidelijk aan een kwart van [de kracht van ieder van] de poten van het dharma verloren als gevolg van de poten van het *adharma* ofwel de goddeloosheid: onwaarheid, gewelddadigheid, ontevredenheid en onenigheid [vergelijk 1.17: 25]. (21)

Gedurende dat tijdperk zijn de mensen van toewijding met rituelen en boetedoeningen, zonder een overmaat aan geweld of lustige verlangens. Gedijend in hun achtig voor de drie Veda's volgen ze de drie wegen [van het reguleren van de religie, de economie en de zinsbevrediging] terwijl de vier klassen overwegend brahmaans georiënteerd zijn, o Koning. (22) De dharmische kwaliteiten van verzaking, mededogen, waarheidsliefde en liefdadigheid zijn in Dvāpara-yuga teruggedrongen tot de helft [van hun kracht] vanwege de *adharmische* kenmerken van geweld, misnoegen, leugens en hatelijkheid. (23) Men is [in dat tijdperk] van een hoog moreel gehalte, men houdt van glorie en van Vedische studie. Men is vermogend met grote families en vreugdevol, waarbij van de vier klassen de brahmanen en

edelen in aantal overwegen. (24) Door de voortdurende toename van de principes van de goddeloosheid, nemen in Kali-yuga de poten van de religiositeit verder af tot een kwart [van hun sterkte, vergelijk 1.17: 25] tot ze uiteindelijk zijn vernietigd. (25) In die tijd zullen de mensen hebzuchtig zijn, ongemanierd, weinig mededogend, geneigd tot zinloos geruzie, onfortuinlijk en geobsedeerd door materiële verlangens terwijl de mensen overwegend zullen bestaan uit arbeiders en minder beschaafde lieden. (26) De kwaliteiten van de goedheid, hartstocht en onwetendheid die men aldus [afhankelijk van het tijdperk] waarneemt bij een persoon, wisselen - onder de druk van de [werking der] Tijd - in de geest van samenstelling [***]. (27) De tijd waarin de geest, de intelligentie en de zinnen floreren in de geaardheid goedheid, moet worden begrepen als Satya-yuga, het tijdperk waarin men behagen schept in kennis en verzaking. (28) O man van intelligentie, als de geconditioneerde zielen toegevoerd tot hun plicht er nevenmotieven op nahouden en op hun eer uit zijn, moet een dergelijk overwegen van de hartstocht worden beschouwd als het Tretā-tijdperk. (29) Als begeerte en ongenoegen, valse trots, afgunst en hypocrisie overal de dienst uitmaken en de handelingen worden beheerst door zelfzucht, spreekt men van Dvāpara-yuga, het tijdperk van de hartstocht en onwetendheid.

(30) **Kali-yuga** staat bekend als het tijdperk van de onwetendheid, waarin er sprake is van misleiding, valse getuigenis, luiheid en lethargie, geweld, neerslachtigheid, gejammer, begoocheling, angst en armoede. (31) Als gevolg daarvan zullen de stervelingen kortzichtig zijn, onfortuinlijk, te veel eten, wellustig zijn, gebrek lijden en zullen de vrouwen naar eigen inzicht handelen en onkuis zijn. (32) In de bevolkte gebieden zullen onbeschaafde lieden hoge posities innemen [en zich gedragen als dieven], valse doctrines [ketters] zullen afbreuk doen aan de Vedic geschriften, de politieke leiders zullen de mensen voor zich opeisen [ze 'verslinden'] en de tweemaal geboren zielen zullen hun magen en geslachtsdelen zijn toegevoerd. (33) De jongeren [de studenten] zullen zich niet storen aan geloften en onzuiver bezig zijn, de huishouders zullen [met

wat ze claimen] zich als bedelaars gedragen, de teruggetrokken zielen [van middelbare leeftijd, zonder een vrije natuur om zich in terug te trekken] zullen in de steden wonen en de wereldverzakende orde zal zich begeertig inspannen voor weelde [aan 'reli-business' doen]. (34) Kleiner van postuur, vraatzuchtig en met vele kinderen aan hun rokken [zullen de vrouwen] hun bedeedsheid hebben afgeschud, zich voortdurend ongevoelig uitlaten met een grote brutaliteit en zo bedrieglijk zijn als dieven. (35) De kooplieden zullen vol van bedrog zijn zodat hun zakelijke overeenkomsten doortrapt zullen zijn terwijl de mensen onnodig ieder verachtelijk beroep [zoals in de seksindustrie en het gokwezen] als een goede baan beschouwen. (36) Dienaren zullen een meester in de steek laten die zijn weelde verloor - zelfs al is hij de beste die er is, meesters zullen een gehandicapte dienaar in de steek laten - zelfs als hij al generaties lang bij de familie hoorde, en men ontdoet zich van koeien [en doodt ze] als ze ophouden melk te geven. (37) Beheerst door vrouwen zijn de mannen in Kali-yuga er ellendig aan toe en keren ze zich af van hun vaders, broers, vrienden en verwanten, terwijl ze regelmatig omgang hebben met hun zwagers en schoonzussen in een idee van vriendschap gebaseerd op seksueel genoegen. (38) Werklustigen uitgedost als bedelmonniken van verzaking, zullen religieuze liefdadigheid accepteren om aan de kost te komen en op een hoge zetel klimmen om te spreken over religieuze zaken zonder enige kennis van de beginselen van het dharma. (39-40) Met hun geesten voortdurend vol stress, uitgemergeld door hongersnood en belastingen in tijden van schaarste met droogten die de aarde teisteren, zullen de mensen in Kali-yuga worden geplaagd door talloze zorgen en in angst leven. Met een tekort aan kleding, voedsel, drinken, rust, seksuele liefde [vyavāya, ook wel 'verandering' genaamd], zich baden en persoonlijke sieraden zullen ze lijken op geestverschijningen. (41) In het Kali-tijdperk wordt men zelfs al vijanden vanwege een enkele rooie cent [5.14 en 5.14: 26], wijst men vriendschappelijke relaties af, doodt men zichzelf [suïcide] en doodt men zelfs familieleden [huiselijk geweld]. (42) Enkel uit op het armzalige dienen van de maag en de geslachtsdelen zal men, zelfs als men uit een fatsoenlijke familie

afkomstig is, niet de bejaarde ouders, de echtgenote en de kinderen beschermen. (43) O Koning, met hun geest afgeleid door atheïsme zullen de stervelingen in Kali-yuga doorgaans niet de Onfeilbare aanbidden, de Persoonlijkheid van God die de Allerhoogste Geestelijk Leraar is van de drie werelden aan wiens voeten de verschillende meesters zich verbuigen. (44) In Kali-yuga zijn de mensen niet van aanbidding voor Hem, ook al is Hij degene door wie een persoon, die op sterven ligt en in zijn leed instortend met een haperende stem hulpeloos Zijn naam herhaalt, bevrijd raakt van de ketenen van het karma en de hoogste bestemming bereikt [zie ook B.G. 8: 10 en 6.2]. (45) De voorwerpen [en het voedsel], de plaatsen en de individuele aard van de mensen zijn als gevolg van Kali-yuga allen besmet [verziekt, vol van fouten], maar als men Bhagavān, de Allerhoogste Persoon in zijn hart toelaat, neemt Hij al die onzuiverheid weg.

(46) **V**an mensen die zelfs maar hoorden, de lof bezongen, mediteerden, baden tot of de Opperheer verheerlijkten, wordt het ongeluk dat zich van duizenden geboorten in hun harten ophoopte weggezuiverd. (47) Net zoals de verkleuring die men als gevolg van andere metalen aantreft in goud teniet wordt gedaan door vuur, worden van yogaboeftenaren de onzuiverheden van de geest teniet gedaan als Heer Viṣṇu in hun hart is gekomen. (48) Scholing, boete, het beheersen van de adem, vriendschap, het baden in heilige wateren, geloften, liefdadigheid en het bidden met een bidsnoer realiseren niet zo volledig de zuivering van de geest als de aanwezigheid van Hem, de Onbegrensde Persoonlijkheid van God, in het hart. (49) O Koning, doe daarom uw uiterste best Heer Keśava in uw hart een plaats te geven; als u sterft [hier na deze week], zal u met uw aandacht op Hem gericht de hoogste bestemming bereiken. (50) De Persoonlijkheid van God, de Opperheer, de Ziel en Toevlucht van Iedereen, zal hen die op sterven liggen

Hoofdstuk 4

Pralaya: de Vier Soorten van Vernietiging

(1) Śrī Śuka zei: 'De tijd beginnend met de kleinste eenheid van het atoom en culminerend in de twee helften [of *parārdha's*] van het leven van Brahmā, o Koning, werd beschreven [in 3.11] tezamen met de duur van de *yuga's*. Verneem nu over de vernietiging van een *kalpa*. (2) Duizend cycli van vier *yuga's* heet een *kalpa*, een dag van Brahmā, waarin er veertien oervaders van de mensheid zijn [Manu's], o heerster over de burgers. (3) Als zij zijn afgelopen is er een periode van verval van dezelfde duur die wordt omschreven als de nacht van Brahmā. Gedurende die tijd zijn de drie werelden onderhevig aan vernietiging. (4) Dit wordt de periodieke vernietiging genoemd [of *naimittika pralaya*] waarin [Nārāyaṇa] de schepper van het universum zich te ruste legt op Zijn slangengedrag Ananta om het universum met inbegrip van Heer Brahmā in Zich op te nemen. (5) Na het verstrijken van twee *parārdha's* [de twee helften van het totale leven] van het hoogst geplaatste levende wezen, Heer Brahmā, zijn de zeven elementen [*mahat*, *ahamkāra* en de vijf *tanmātra's*] onderhevig aan vernietiging. (6) Deze [gebeurtenis], o Koning, waarmee voor dit universele ei, dit samenstel [van deze zeven universele aspecten], de tijd aanbreekt voor zijn beëindiging en het uiteenvalt, vormt de elementaire [*prākṛtika*] vernietiging. (7) Honderd jaar lang zullen, o Koning, de wolken geen regen laten vallen op aarde. De mensen verward door die tijd zullen dan, als gevolg van de honger die ze lijden met het daarop volgende voedselgebrek, [zelfs] elkaar gaan eten en stap voor stap hun ondergang vinden. (8) De zon zal met zijn verschrikkelijke stralen alle vocht van de aarde, de oceaan en de levende lichamen doen verdampen, en niet het geringste [aan neerslag] teruggeven [3.11: 30, 8.5: 35]. (9) Vervolgens zal uit de mond van Heer Saṅkarṣaṇa het vuur van de vernietiging ontstaan dat aangewakkerd door de kracht van de wind alle niveau's van bestaan op aarde [en de andere planeten] zal verbranden [3.11: 30, 8.5: 35]. (10) Het ei van het universum zal aan alle kanten brandend met de vlammen van het vuur beneden en de zon erboven, gloeien als een bal koeienmest. (11) Daarna zal er meer dan honderd jaar de verschrikkelijke wind van de uiteindelijke vernietiging waaien [*sāmvartaka*] en zal de hemel grijs worden van het stof. (12) Samengepakte

veelkleurige wolken, beste Koning, zullen het dan honderd jaar lang laten regenen met enorme donderslagen. (13) Het omhulsel van het universum zal dan vollopen en één enkele [kosmische] zee van water vormen. (14) Op het momemt dat het water van de vloed de kwaliteit van de geur wegneemt zal het aarde-element, verstoken van haar geur, zich oplossen [zie ook 3.26: 49-61, 11.3: 9, 11.24: 22-27].

(15-19) **V**uur neemt dan de smaak van het water weg, waarna het, verstoken van haar unieke kwaliteit, oplost. Dan volgt het vuur dat door de lucht verstoken raakt van zijn vorm omdat het zijn kwaliteit [van aanraking] wegneemt, waarna de lucht de ether binnengaat die die kwaliteit weer wegneemt. Dan, o Koning lost de ether op in het oorspronkelijke element van de natuur [*ādi*, vals ego in onwetendheid] dat zijn kwaliteit van het geluid wegneemt. Vervolgens worden de zinnen gegrepen door de vitale macht van het universum [*tejas* of vals ego in hartstocht] mijn beste, terwijl

de goden worden geabsorbeerd door de universele omvorming [*vikara*, het valse ego van de goedheid]. De kosmische intelligentie [*mahat*] grijpt het valse ego met al zijn functies waarna *mahat* wordt geabsorbeerd door de geaardheden van de natuur van *sattva* enzovoorts. Deze drie hoedanigheden, o Koning worden dan, onder aandrang van de Tijd, overvleugeld door de onuitputtelijke doener [de oorspronkelijke ongemanifesteerde gedaante van de natuur]. De oorspronkelijke doener is niet onderhevig aan omvorming in tijdverdelingen [*shath-ūrmi*] en dergelijke kwaliteiten; niet gemanifesteerd zonder een begin en een einde, is het [of Hij] de onfeilbare eeuwige oorzaak. (20-21) Daarin [in Zijn oerstaat] vindt men niet de spraak, de geest, of de geaardheid goedheid, hartstocht of onwetendheid. Ook de elementen van het grote geheel - de levensadem, de intelligentie, de zinnen en zo meer - treft men er niet aan, noch zijn er daar de goden of de orde van de schikking van de verschillende soorten leefwerelden. Er is daar niet

het slapen, het waken of de diepe slaap, geen water, lucht, ether, vuur, aarde of zon. Dat wat is als een leegte of als iemand die diep in slaap is, gaat iedere verklaring te boven en vormt de [oer]substantie die dienst doet als de wortel [de *pradhāna*], zo stellen de autoriteiten. (22) Dit [deze staat] vormt de [*prākṛtika pralaya*] vernietiging waarin al de materiële elementen van de natuur en de energieën van de ongeziene Oorspronkelijke Persoon door de Tijd volledig worden ontmanteld en reddeloos samenvloeien.

(23) **H**et is [niets dan] de spirituele kennis [het bewustzijn, de Absolute Waarheid] wat de basis vormt die zich manifesteert in de vorm van deze elementen van de intelligentie, de zinnen en de zinsobjecten. Wat men ook waarnemt als hebbende een begin en een eind is inessentieel, want het heeft geen bestaan dat los staat van zijn oorzaak [het vormt er slechts een aanduiding van, vergelijk 11.28: 21]. (24) Een lamp, een oog dat waarnemt en de vorm die wordt waargenomen staan niet los van het licht [dat door hen behandeld wordt]. Op dezelfde manier staat de intelligentie, staan de zintuigen en de zintuigelijke waarnemingen ook niet los van de [ene Allerhoogste] werkelijkheid [van de Absolute Waarheid] die compleet anders is [zie ook *siddhānta* en B.G. 9.15]. (25) Het waken, de slaap en de diepe slaap die bij de intelligentie horen noemt men daarom een begoocheling van de zinnen [ten opzichte van de vierde staat van de meditatie genaamd *turya*]. Dit, o Koning is de dualiteit die de ziel ervaart [11.13: 27-34]. (26) Net zoals wolken wel en niet in de lucht aanwezig zijn, is evenzo dit ganse universum met de verschillende onderdelen die zich ontwikkelden en verdwenen, wel en niet aanwezig in het Absolute van de Waarheid. (27) De samenstellende oorzaak mijn beste, van welke samengestelde bestaansvorm in deze wereld dan ook, is [waarneembaar als] een

werkelijk iets zo wordt gesteld [in de *Vedāntasūtra*], precies zoals de draden van een stuk stof los kunnen worden waargenomen van het product dat zij vormen [zie ook 6.3: 12, 11.12: 21]. (28) Wat men ook ervaart als hebbende een algemene oorzaak en een bepaald gevolg, is een vorm van illusie; alles wat een begin heeft en een einde is niet wezenlijk vanwege die onderlinge afhankelijkheid [van oorzaak en gevolg]. (29) Hoewel de veranderlijkheid [van de wereld van de verschijnselen of] van zelfs maar één enkel atoom voor ons kenbaar is, kan ze op geen enkele manier worden verklaard zonder [- als losstaande van -] het Zelf vanbinnen [van de Tijd, de Heer, de expansie van het universum, de 'vierde dimensie'], want als dat zo zou zijn [als er niet zo'n Zelf zou zijn] zou het, gelijk zijnde aan het bewustzijn, moeten blijven zoals het is. (30) Er kunnen geen verschillende soorten Absolute Waarheid zijn; als een onwetende persoon over het Absolute denkt in termen van tegenstellingen is dat als het hebben van twee hemelen, twee daglichten of twee levensadem. (31) Net zoals goud zich voor mensen voordoet in vele vormen naar gelang het

wordt gebruikt, wordt de Allerhoogste Heer Adhokṣaja die zintuiglijk niet te doorgronden is, omschreven in verschillende termen door een wereldse persoon en een persoon van Vedicische kennis. (32) Een wolk teweeggebracht door de zon wordt zichtbaar gemaakt door de zon maar houdt duisternis in voor de ogen die een gedeeltelijke expansie van de zon vormen. Zo ook vormt het ego, iemands ik-besef, een kwaliteit van het Absolute zichtbaar gemaakt door het Absolute, maar als een gedeeltelijke expansie van het Absolute houdt dat ego duisternis [valsheid] in voor de individuele ziel die gebonden is aan het materiële zelf. (33) Als een wolk voortgebracht door de zon uiteengedreven wordt ziet het oog de vorm van de zon. Als op dezelfde manier het valse ego dat de geestelijke ziel overdekt wordt vernietigd door spiritueel [zelf]onderzoek, zal heugen [van het Oorspronkelijke Zelf] het resultaat zijn. (34) Als men aldus middels dit zwaard van onderscheid het valse ego voortgebracht door illusie heeft weggesneden dat de ziel bindt en men een gedegen realisatie heeft ontwikkeld van de Onfeilbare Allerhoogste Ziel, spreekt men van de volkomen vernietiging [van je materieel bepaalde leven, *ātyantika pralaya*], beste Koning.

(35) O onderwerper van de vijanden, sommige deskundigen van de subtile alomtegenwoordige geest stellen dat de schepping en vernietiging van al de levende wezens beginnende bij Brahmā, een nimmer eindigend proces [*nitya*] vormt. (36) De [min of meer gunstige levens]omstandigheden van alle levende wezens die onderhevig zijn aan verandering, worden snel en voortdurend weggevaagd door de machtige kracht van de stroom van de Tijd en vormen de oorzaken van hun geboorte en dood. (37) Deze staten van zijn geschapen door de Tijd, de gedaante van de Heer zonder een begin en een eind, worden niet [direct] waargenomen, net zoals [de bewegingen van] de planeten in de hemel niet [direct] worden gezien [zie ook 3.10: 10-14]. (38) Vernietiging in de zin van een voortdurende [*nitya*], periodieke [*naimittika*], natuurlijke [elementaire of *prākṛtika*] en volkomen [*ātyantika*] teloorgang werd beschreven. Dit is hoe de Tijd [*kāla*] zijn werk doet.

(39) Deze vertellingen over de *līlā* van de schepper van het universum, Nārāyaṇa, het reservoir van alle bestaansvormen, werden kort en helder voor u uiteengezet, o beste van de Kuru's. Zelfs niet de Ongeborene [Heer Brahmā] zou in staat zijn ze volledig op te sommen. (40) Voor een persoon lijdend onder het vuur van de ellende van het leven en de verlangens om de moeilijk te bevaren oceaan van het materieel bestaan over te steken, bestaat er geen andere boot dan die van het toegewijd zijn met een voorkeur voor de vertellingen over de avonturen van de Fortuinlijke, de Allerhoogste Persoonlijkheid. (41) De onfeilbare Heer Nara-Nārāyaṇa onderwees lang geleden dit essentiële compendium van al de klassieke verhalen, aan Nārada die het doorgaf aan Kṛṣṇa Dvaipāyana [Vyāsa, de auteur; zie 5.19: 10-15]. (42) Hij, die machtige heer Bādarāyana, schiep er daarop genoegen in mij dit Bhāgavatam bij te brengen, o Mahārāja, deze bloemlezing die een status geniet gelijk aan die van de vier Veda's. (43) Sūta Gosvāmī, die hier bij ons zit, o beste van de Kuru's, zal het [op zijn beurt] doorvertellen als hij wordt ondervraagd door wijzen aangevoerd door Śaunaka tijdens een langdurige offerplechtigheid in het Naimishāranyawoud [zie 1.1].'

Hoofdstuk 5

Laatste Instructies voor Mahārāja

Parīkṣit

(1) Śrī Śuka zei: 'In deze [vertelling] ben ik uitgebreid ingegaan op de Allerhoogste Heer Hari, de Ziel van het Universum, door wiens genade Heer Brahmā werd geboren [3.8] uit wiens woede Heer Śiva [3.12: 7] geboorte nam. (2) O Koning, u die denkt 'Ik ga sterven', moet deze dierlijke mentaliteit opgeven; het is niet zo dat u - net als het lichaam - [als een ziel] werd geboren terwijl u er voorheen niet was. Zo ook zal u vandaag niet sterven [zie ook B.G. 2: 12 & 2: 20]. (3) U zal niet opnieuw een leven krijgen als een kind van u of in de gedaante van een kleinkind, zoals een plant uit zijn eigen zaad voortspruit; u verschilt net zo van het lichaam en dat wat erbij hoort als een vuur

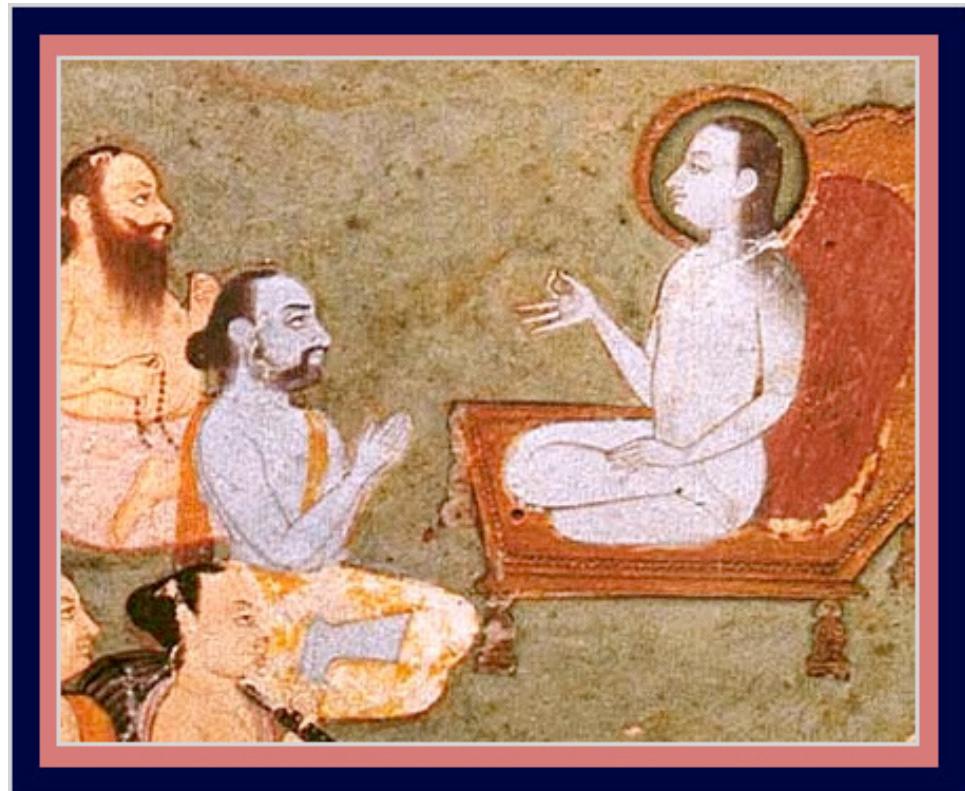

[verschilt van het hout dat het verbrandt *]. (4) Zoals je in een droom erbij kan zijn dat je eigen hoofd wordt afgehakt [terwijl je gewoon verder leeft] ben je ook getuige van het fysieke lichaam dat is samengesteld uit de vijf elementen en zo meer. Om die reden is de ziel van het lichaam ongeboren en onsterfelijk van aard [zie ook B.G. 2: 22]. (5) Als er een pot wordt gebroken zal de lucht in de pot weer zijn als de lucht voordien; zo ook hervindt het individu zijn oorspronkelijke geestelijke staat als het lichaam dood is. (6) De materiële lichamen, kwaliteiten en handelingen van de geestelijke ziel worden voortgebracht door een materieel georiënteerde geest; en het is *māyā*, het begoochelend vermogen van de Heer, dat de materiële geest en het erbij behorende [herhaalde] materiële bestaan van het individuele levende wezen in het leven roept [middels het *ahankāra*, zie ook 2.5: 25, 3.26: 31-32, 3.27: 2-5]. (7) De combinatie van olie, een houder, een pit en vuur is wat men samen ziet met het branden van een lamp. Zo ook ziet men hoe door de wisselwerking van de geaardheden hartstocht, goedheid en

onwetendheid het materieel bestaan van het lichaam zich ontwikkelt en vernietiging vindt. (8) De ziel die verschilt van het grofstoffelijke [*deha-*] en het subtile [*linga-*]lichaam, is zelf-verlicht en vormt, omdat ze zo onveranderlijk is als de ether, de basis [*ādhāra*] die eeuwig is en alle beschrijving te boven gaat. (9) O *prabhu*, door aldus uw verstand met logische gevolgtrekkingen aan het werk te zetten in meditatie op Heer Vāsudeva, moet u zorgvuldig uw essentie, uw ware zelf, in overweging nemen die door het stoffelijk omhulsel wordt omsloten. (10) Takṣaka [de slangenvogel] die werd afgeroepen door de woorden van de brahmaan [1.18] zal u niet verbranden; de boodschappers van de dood kunnen u [uw ziel] niet overtreffen die deze oorzaken van de dood en de dood zelve [nu] de baas bent [zie ook 11.31: 12]. (11-12) Met de overweging 'Ik ben de Oorspronkelijke, Allerhoogste Geest, de Verblijfplaats van het Absolute en de Hoogste Bestemming' moet u zichzelf plaatsen in het Allerhoogste Zelf dat vrij is van materiële aanduidingen. U zal [als u dat

gedaan hebt] met de ganse wereld aldus onderscheiden van het zelf, zelfs geen weet hebben van Takṣaka of uw eigen lichaam als hij, zijn lippen likkend en met zijn bek vol gif, in uw voet bijt. (13) Beste ziel, wat wilt u nog meer weten na wat ik in antwoord op uw vragen, o Koning, allemaal vertelde over de handelingen van de Heer?

*: In de śruti-mantra wordt gezegd: *pitā putrena pitrimān yoni-yonau:* "Een vader heeft een vader in zijn zoon, zodat hij geboorte kan nemen als zijn eigen kleinzoon."

Hoofdstuk 6

Mahārāja Parīkṣit Bevrijd en de Veda in Vieren Doorgegeven

(1) Śrī Sūta zei: "Nadat Mahārāja Parīkṣit, hij die door Viṣṇu beschermd wordt, had vernomen wat gezegd werd door de wijze, de gelijkmoedige ziener van de Opperziel, de zoon van Vyāsa, naderde hij zijn lotusvoeten, boog hij zijn hoofd voorover en zei hij met gevouwen handen het volgende tot hem. (2) De koning zei: 'Met de grote genade getoond door uwe goedheid vol van mededogen, heb ik de perfectie bereikt omdat u rechtstreeks voor mij de Heer Zonder een Begin en Einde hebt beschreven. (3) Het is geenszins verrassend voor grote zielen verzonken in de Onfeilbare om van genade te zijn voor onwetende geconditioneerde zielen die worden gekweld door leed. (4) Wij vernamen [aldus] van u deze

verzameling van klassieke verhalen waarin de Allerhoogste Heer Uttamaśloka wordt beschreven [*]. (5) Mijn heer, ik vrees Takṣaka niet of enig ander levend wezen, noch ben ik bang voor een herhaald sterven; Ik ben de Geest van het Absolute binnengegaan die u onthulde als [*nirvāna*, als] losstaand van al het materiële, en [ben nu] vrij van angst. (6) Sta het me alstublieft toe, o brahmaan, dat ik mijn spraak [en andere zintuiglijke functies] een plaats geef in Adhokṣaja zodat ik, met het in een verzonken geest verzaakt hebben van alle zinnelijke verlangens, mijn leven op kan geven. (7) Met behulp van u die de alleszins gunstige, allerhoogste toevlucht toonde van de Opperheer, heb ik me kunnen concentreren op de onstoffelijke kennis en wijsheid en is mijn onwetendheid uitgebannen! "

(8) Sūta zei: "Aldus toegesproken verleende de machtige heilige, de zoon van Vyāsa, hem de toestemming. Nadat de koning, die god onder de mensen, samen met de verzaakte wijzen hem hadden vereerd, ging hij weg. (9-10) Parīkṣit, de heilige koning, plaatste met de macht van de rede daarop zijn geest in zijn ziel, mediteerde op de

Allerhoogste Waarheid en stopte zijn ademen zodat hij zo bewegingloos als een boom werd. Aan de oever van de Ganges zittend op darbha gras dat naar het oosten was gelegd brak de grote yogi, met zijn gezicht naar het noorden gericht, met alle twijfels in het volmaakte besef van de Absolute Geest. (11) Beste geleerden, toen Takṣaka, ertoe aangezet door de kwaad geworden zoon van de brahmaanse wijze [Samika], op weg was om de koning te doden, kwam hij Kaśyapa Muni tegen [zie 1.18]. (12) Hij was een deskundige op het gebied van het bestrijden van vergif, maar werd door Takṣaka tevreden gesteld met kostbaarheden en ertoe overgehaald huiswaarts te keren. Vervolgens vermomde hij, die elke gewenste gedaante kon aannemen, zich als een brahmaan en beet de koning. (13) Voor ogen van al de belichaamde zielen werd het lichaam van de volledig zelfverwerkelijke heilige onder de koningen verteerd door het vuur van het slangengif en veranderde het terstond in as. (14) Uit alle richtingen van de aarde en de hemel klonk er een luide jammerkreet van ontzetting van vrijwel al de halfgoden, demonen, menselijke wezens en andere schepselen. (15) De pauken van de halfgoden weerklonken, de Gandharva's en Apsara's zongen en de zelfgerealiseerde zielen spraken lovende woorden en lieten een regen van bloemen neerdalen. (16) Toen Janamejaya hoorde dat zijn vader door Takṣaka was gebeten, ontstak hij in woede en offerde hij gepast samen met de brahmanen al de slangen [van de wereld] als offergaven in een offerplechtigheid. (17) Takṣaka die zag hoe de grote serpenten werden verbrand in het laaiende vuur van het slangenoffer, ging zeer van streek door zijn angst naar Indra om bij hem zijn toevlucht te zoeken. (18) Koning Janamejaya die Takṣaka er niet bij zag, zei tot de brahmanen: 'Waarom is Takṣaka, de laagste van alle serpenten, niet verbrand?'

(19) [Ze antwoordden:] 'O beste van de koningen, hij houdt zich schuil, hij nam zijn toevlucht tot Indra. De slang wordt door hem beschermd en belandde daarom niet in het vuur.'

(20) Nadat de hoogst intelligente zoon van Parīkṣit deze woorden hoorde zei hij tegen de

priesters: 'Beste geleerden, waarom gooien we niet zowel Takṣaka als Indra in het vuur?'

(21) Toen zij dat hoorden voerden de priesters het ritueel uit om Takṣaka samen met Indra te offeren. [Ze baden:] 'O Takṣaka, moge je spoedig hier in het vuur belanden samen met Indra en zijn schare halfgoden.' (22) Indra die samen met Takṣaka en zijn *vimāna* door de beleidende woorden van de brahmanen uit zijn positie werd gestoten, raakte er zeer door verstoord. (23) Brihaspati, de zoon van Angirā, die hem met Takṣaka in zijn *vimāna* uit de hemel zag vallen, richtte zich tot de koning: (24) 'Deze slangenvogel verdient het niet door u te worden gedood, o heerser over de mensen. Hij, deze koning van de slangen, dronk van de nectar [der goden] en is derhalve zonder twijfel vrij van veroudering en onsterfelijk!' (25) Het leven en de dood van een levend wezen en zijn bestemming [in een volgend leven], o Koning, zijn enkel het resultaat van zijn karma; geen andere instantie dan deze verschaft hem geluk en ongeluk. (26) Een levend wezen dat sterft vanwege slangen, dieven, vuur en bliksem, honger, dorst, ziekte en andere instanties, o Koning, ondergaat dat vanwege het karma dat hij opbouwde. (27) Daarom, o Koning moet worden gestopt met dit offer dat wordt uitgevoerd om anderen te schaden. Mensen die onschuldige slangen verbranden zullen zelf dat lot moeten ondergaan [zie ook de Mahābhārata 1.43].'

(28) Sūta zei: "Aldus toegesproken zei hij: 'Zo zij het!', en met achtig voor de woorden van de grote wijze maakte hij een einde aan het slangenoffer en vereerde hij die meester van de spraakkunst [Brihaspati]. (29) Het is deze grote materiële begoocheling [*mahāmaya*] eigen aan Viṣṇu die ongeluk brengt en niet tegen te gaan is als gevolg van de wisselwerking van de kwaliteiten [de *guna's*] van de materiële natuur, waardoor de zielen die deel en geheel van Hem uitmaken verblijsterd raken en gevangen in materiële lichamen. (30-31) De zichtbare begoochelende energie waarin men verkerend en de vrede ontberend, denkt in de trant van 'dat is een bedrieger', zal niet [overwegen] als men steeds onderzoekt wat er in de ziel omgaat. Dit omdat men in dat waarvan de transcendentalisten spreken niet de materialistische argumenten heeft die zo

vele vormen aannemen en men ook niet de geest heeft vol van beslissingen en twijfels die daaruit voortvloeit. Daarin [in dat bovenzinnelijk bewustzijn] is het levende wezen niet van wereldse zaken of dat wat daartoe leidt en ook niet van de voordelen die men door hen behaalt, noch van het ik-besef dat zo sterk is in het verbonden zijn met de geaardheden. Deze zaken vallen daarbuiten. Een wijs iemand behoort er behagen in te scheppen zich verre te houden van de golven van de wereldse conditioneringen alsmede van een ieder die aldus verstrikt is [zie ook b.v. 6.4: 31-32]. (32) De allerhoogste toevlucht van Heer Viṣṇu wordt, door hen die ernaar verlangen alles op te geven wat niet essentieel is, omschreven als dat wat 'noch dit, noch dat' is [zie ook *neti neti*]. Het immorele [materialisme] afwijzend en met hun emoties nergens anders op gericht, omarmen ze in hun harten het 'niet-dat' [van de Ziel, van Hem] waaraan ze diep verzonken in meditatie [in *samādhi*] vasthouden. (33) Zij voor wie er niet de

corruptie is van het 'ik' en 'mijn' dat is gebaseerd op het hebben van een huis en een lijf, komen er op die manier dan achter wat de allerhoogste toevlucht van Viṣṇu is. (34) Beledigende woorden moet men verdragen en nimmer moet men iemand minachten, noch moet men zich identificeren met dit materiële lichaam of wrok koesteren jegens wie dan ook. (35) Ik biedt Hem, de Allerhoogste Persoonlijkheid Śrī Kṛṣṇa, mijn eerbetuigingen, Hij wiens kennis altijd nieuw is en op wiens lotusvoeten mediterend ik mij deze verzameling wijsheden [Samhitā] eigen heb gemaakt'."

(35) Śrī Saunaka zei: "Alstublieft, o beminnelijke ziel [Sūta], zeg ons dit: hoe spraken Paila en de andere hoogst intelligente discipelen van Vyāsa die het Vedisch gezag vormen, over de Veda's en hoe hebben ze die verdeeld?"

(37) Sūta zei: "O brahmaan, Heer Brahmā, het meest verheven levende wezen, had zijn geest

volmaakt in bedwang en hoorde in zijn hart het subtile bovenzinnelijke geluid [van *ta-pa*, 2.9: 6] dat oprees vanuit de ether. Men kan dat geluid horen als men zijn oren sluit [voor geluiden van buitenaf. Zie ook *śabda*].

(38) Door dat geluid te aanbidden, o brahmaan, zuiveren yogi's hun harten van de besmetting van wat men de substantie, de handeling en de doener [**] noemt, en raken ze bevrijd van wedergeboorte.

(39) In die activiteit vond de drieledige *omkāra* [A-U-M] zijn bestaan die, zich ongezien manifesterend, de representatie vormt van de Opperheer [Bhagavān], de Absolute Waarheid [Brahman] en de Superziel [Paramātmā, zie ook 1.2: 11, B.G. 7: 8]. (40-41) Men neemt dit [eeuwige, zich

ongezien voordoende] geluid waar buiten de fysieke gehoorzin en het visueel vermogen om. Het geheel aan Vedisch geluid waar men zich van bedient is een uitwerking van de zich vanuit de ziel in de ether manifesteerende *omkāra*. Hij vormt de rechtstreekse uitdrukking van de zichzelf genererende Absolute Waarheid en de Superziel, hij vormt het eeuwige zaad van de Veda's en vormt het geheim van alle mantra's [zie ook 7.15: 31, 9.14: 48, 11.14: 34-35, 11.21: 36-40]. (42) O eminentie van Bhṛgu, de drie klanken van het alfabet beginnende met de A die hun bestaan vonden [de klanken A, U, en M], liggen ten grondslag aan [al] de drievoudige vormen van materieel bestaan: de geaardheden [de *guṇa's*], de namen [van de drie Veda's], de bestemmingen [de drie soorten *loka's*] en de staten van bewustzijn [*avasthātraya*]. (43) De machtige ongeboren heer [Brahmā] schip daaruit [uit die drieklank] de verschillende geluiden die het geheel vormen van klinkers, sisklanken, halfklinkers en medeklinkers zoals men ze kent in hun lange en korte vormen. (44) Met de bedoeling uitleg te verschaffen over de vier offerplechtigheden [zie *ritvik*] schip de almachtige met al deze klanken vanuit zijn vier gezichten de vier Veda's, samen verschijnend met de *omkāra* en *vyāhṛiti* aanheffingen [van de namen van de zeven *loka's*]. (45) Hij onderwees ze [als een geheel] aan zijn zoons, de grote *rṣi's* onder de brahmanen hoogst bedreven in de kunst van de Vedische recitatie, en zij op hun beurt gaven ze als leraren van het dharma [*ācārya's*] door aan hun zoons. (46) Gedurende de vier *yuga's* ontving generatie na generatie de ene na de andere discipel standvastig in zijn geloften, hen [deze Veda's] in geestelijke erfopvolging [*paramparā*]. Ze werden aan het einde van Dvāpara-yuga verdeeld onder de vooraanstaande wijzen. (47) De brahmaanse wijzen, geïnspireerd door de Onfeilbare Heer in hun hart, kwamen tot dat onder elkaar verdelen van de Veda toen ze zagen dat onder de invloed van de tijd de intelligentie [van de mensen] afnam, de levensduur korter werd en de kracht verminderde [zie ook 1.4: 16-18]. (48-49) O brahmaan, in deze periode [van Manu] verzochten Brahmā, Śiva en andere heersers over de werelden de Allerhoogste Heer, de Beschermer van het Universum, de principes van de religie te beschermen. O hoogst fortuinlijke ziel, de Heer [in

de gedaante van Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa] daalde toen, door Parāśara verwekt in de schoot van Satyavatī, neder als een deelaspect van Zijn volkomen expansie [Sankarṣaṇa], en verdeelde de Veda in vier. (50) Als iemand die juwelen sorteert, deelde hij de groep mantra's op in vier categorieën verzamelingen [of Samhitā's]: de Rig, Atharva, Yajur en Sāma Veda [zie Veda's]. (51) De hoogst intelligente en machtige wijze, riep vier van zijn leerlingen de een na de ander bij zich, o brahmaan, om aan ieder van hen een van de [vier] verzamelingen over te dragen. (52-53) Hij bracht Paila de eerste verzameling [de Rig Veda] bij genaamd Bahvrica ['vele verzen'], voor Vaiśampāyana sprak hij de verzameling van de Yajur-mantra's die Nigada heet ['het gereciteerde'], de Sāma-mantra's getiteld Chandoga ['de zanger van het metrum'] leerde hij Jaimini en de [Atharva-]mantra's van [de wijzen] Atharva en Angirā vertrouwde hij zijn geliefde leerling Sumantu toe [zie ook 4.21: 22]. (54-56) Paila vertelde zijn Samhitā [die hij in tweeën deelde] aan Indrapramiti en Bāskala. De laatstgenoemde, o zoon van Bhṛgu [Śaunaka], verdeelde zijn verzameling in vier stukken die hij doorgaf aan zijn discipelen Bodhya, Yājñavalkya, Parāśara en Agnimitra. De zelfbeheerste wijze Indrapramiti onderwees zijn verzameling aan de geschoolde ziener [zijn zoon] Māndūkeya en zijn discipel Devamitra droeg hem over aan Saubhari en anderen. (57) Śākalya, zijn zoon, verdeelde zijn verzameling in vijf stukken die hij doorgaf aan Vātsya, Mudgala, Śāliya, Gokhalya en Śisira. (58) De wijze Jātūkarnya, ook een leerling van hem, voegde aan de collectie die hij ontving een woordenlijst toe en gaf hem door aan Balāka, Paila, Jābāla en Viraja. (59) Bāskali [de zoon van Bāskala] stelde uit de verschillende afdelingen [van de Rig Veda] de verzameling genaamd de Vālakhilya-Samhitā samen die door [de Daityazonen] Vālāyani, Bhajya en Kāśāra in ontvangst werden genomen. (60) Dit is hoe die vele verzamelingen van de Rig Veda [in erfopvolging] werden hoog gehouden door deze brahmaanse zieners. Een ieder die verneemt over de verdeling van deze heilige verzen raakt bevrijd van alle zonden.

(61) [Sommige] leerlingen van Vaiśampāyana stonden bekend als de Caraka's ['de gezworenen'] omdat ze een gelofte naleefden namens hun goeroe om te boeten voor de zonde van het doden van een brahmaan. Zij werden autoriteiten op het gebied van de Atharva Veda. (62) Yājñavalkya, een andere discipel, zei: 'O meester, wat zijn de pogingen van deze zwakke broeders nu waard? Ik zal een heel lastige boetedoening uitvoeren!'

(63) Aldus toegesproken werd zijn geestelijk leraar kwaad en zei: 'Ga weg, genoeg heb ik van jou, een discipel die geleerden beleidigd; geef onmiddellijk alles op wat ik je heb bijgebracht!'

(64-65) De zoon van Devarāta hoestte toen de verzamelde Yajur-mantra's op. Toen hij was vertrokken keken de wijzen begeertig naar deze Yajur-mantra's en veranderden in patrijzen die ze oppikten. Aldus raakten deze gedeelten van de Yajur Veda bekend als de wonderschone Taittirīya-Samhitā ['de patrijzenverzameling']. (66) O brahmaan, Yājñavalkya, op zoek naar extra mantra's die zijn geestelijk leraar niet kende, aanbad daarop aandachtig de Heer van de zon.

(67) Śrī Yājñavalkya zei: 'Mijn eerbetuigingen voor de Hoogste Persoonlijkheid van God die, verschijnend als de zon en net als de ether in de vorm van de Superziel vanbinnen en de Tijd

vanbuiten, aanwezig is in de harten van de vier soorten levende wezens van Brahmā tot aan de grassprieten [als geboren uit eieren, baarmoeders, vocht en zaad, zie ook 2.10: 37-40]. U die niet in materiële termen te vatten bent, volbrengt geheel alleen, met de stroom van de jaren die bestaat uit de kleine fragmenten van de *kṣana's*, *lava's* en *nimeṣa's* [zie 3.11: 7], de handhaving van dit universum middels het wegnemen en weer retourneren van haar water [in de vorm van regen]. (68) O Heer van de Zon, o Stralende, o Beste onder de Ontwaakten, met de regels van de heilige traditie mediteer ik dagelijks, tijdens de [drie] keerpunten van de dag, met volle aandacht op Uw gloeiende schijf, op U de machtige heerster, die van een ieder die gebeden opdraagt al de zonden verbrandt, alsook het resulterende lijden en wat tot hen leidde [zie ook 11.14: 35 en de Gāyatrī]. (69) U, die in deze wereld de Heer bent wonend in de harten van al de van Uw beschutting afhankelijke bewegende en niet-bewegende levende wezens, wekt hun onbewuste, materiële geest, zinnen en verschillende soorten vitale adem [de *vāyu's*] tot leven. (70) Deze wereld werd gegrepen en verzwolgen door de schrikwekkende bek van de python die bekend staat als de duisternis en verviel daardoor in het onbewuste als ging ze dood. U alleen, die met het grootste mededogen genadevol Uw blik werpt, wekt [de slapende geesten] op met het schenken van inzicht. Aan het begin, halverwege en aan het eind

श्रीगणेशायनमः॥५७॥भगवान्महात्मा गतु गच्छ॥ज्ञानं परम गुणं मे यदिद्वान समन्वितं॥सरहस्य तदंगं
च एहाणां गदिनं मया॥६॥यागान हयथा भावो यद्युपगुणकर्मकः॥तथेव तत्त्वद्विज्ञानम स्तुते भद्र
तु यद्यात्॥७॥अहमेवासमेवाच्च नान्यं व्यत्सद स्ते सरां॥पश्चादहं यदेत च योवरिष्येत सो स्पृह
॥८॥क्रमते रथ्यत्यनीयेत न प्रतीयेत चात्मनि॥न द्वियादासं नोमायां यथा भासो यथा तमः॥९॥यथा
महांतिभूतानि भूते षुच्चावचेद्यनु॥श्रविष्टान्य प्रविष्टानि तथा ते षुन तेष्वहं॥१०॥एतावदेव जिज्ञा
स्य तत्त्वजिज्ञासु नास्तनः॥अन्यत्यवित्तेकाभ्यां यस्यात्सर्वत्र सर्वदा॥११॥एतन्यते समातिष्ठपर
मेण समाधिना॥भवान्कृत्यविकल्प्य उन्निमुख्यनिकर्हितिन्॥१२॥श्रीभुज्ञउवा च॥संप्रदिति
रैव मज्जनो जनानं परमेष्ठितं॥पश्चात स्त्रयत इपमालमोन्यरुपात्मरितः॥१३॥अंतर्हितो दि
याभयित्तु रथेष्ठितो जितिः॥सर्वेषां तमयोविश्रवं सौर्यं र्जेदेस पूर्ववत्॥१४॥प्रजापति धम्भृति

van de dag betrekt U zo, dag na dag, [de vromen] in het heil dat bekend staat als de eigen aard van dienstverlenen in een spiritueel bestaan [*svadharma*]. (71) Gelijk een aardse koning trekt U rond [in de gedaante van de zon] overal angst wekkend bij de zondaren, terwijl de goden van de windrichtingen met lotusbloemen in hun handen, met hun handpalmen bijeen hun eer betuigen. (72) Hopend op Yajur-mantra's onbekend bij anderen, benader ik daarom met gebed, o Heer, Uw twee lotusvoeten die worden vereerd door de geestelijk leraren van de drie werelden [de *loka*'s, en zie 5.23: 8]."

(73) **Sūta** zei: "Hij, de Allerhoogste Heer van de Zon aldus verheerlijkt tevreden gesteld, nam de gedaante van een paard aan en presenteerde aan de wijze de Yajur-mantra's nimmer eerder gekend door een andere sterveling [zie ook 5.18: 6]. (74) De machtige wijze verdeelde de honderden Yajur-mantra's in vijftien afdelingen die werden ontvangen door de discipelen Kānva, Mādhyandina en anderen onder de naam Vājasaneyi: 'stammend van de manen van het paard.' (75) Van Jaimini Ṛṣi, de beheerder van de Sāma Veda, was er een zoon Sumantu alsook een kleinzoon Sutvān. Aan ieder van hen vertelde hij een helft van de verzameling. (76-77) Sukarmā, een andere leerling [van Jaimini] en een groot denker, verdeelde de boom van de Sāma Veda in een duizendtal verzamelingen van Sāma-mantra's waarna, o brahmaan, de discipelen Hiranyanābha - de zoon van Kuśala - Pausyañji en een andere genaamd Āvantya met een hoog ontwikkeld spiritueel inzicht, de zorg voor hen op zich namen. (78) Van Pausyañji en Āvantya bestonden er vijfhonderd discipelen die de Sāma Veda-zangers van het noorden worden genoemd, of ook wel [in latere tijden, sommigen van hen] die van het oosten. (79) Laugākṣi, Māngali, Kulya, Kuśīda en Kuksi, [vijf] andere leerlingen van Pausyañji, namen ieder de zorg op zich voor een honderdtal mantraverzamelingen. (80) Kṛta, een discipel van Hiranyanābha, droeg vierentwintig Samhitā's over aan zijn leerlingen en de resterende Samhitā's werden doorverteld door de zelfverwerkelijkte wijze Āvantya."

*: Het Śrīmad Bhāgavatam staat ook bekend onder de naam '*Paramahamsa Samhitā*': de verzameling van verhalen over de Allerhoogste Zwaangelijke Heer.

**: De substantie, de handeling en de doener als onzuiverheden worden begrepen als manifestaties van de tot ego inspirerende geaardheden van de onwetendheid van de inerte materie, de hartstocht van de beweging en de goedheid van de kennis, ookwel bekend als de *adhibhautika* hindernis van het lichaam, de *adhyātmika* hindernis van de organen van handelen en de *adhidaivika* hindernis van de waarnemende zinnen [zie *kleśa*].

Hoofdstuk 7

De Toewijding in Samhitā Afdelingen en de Tien Onderwerpen van de Purāṇa's

(1) Śrī Sūta zei: "Sumantu Ṛṣi, de kenner van de Atharva Veda onderrichtte [zie 12.6: 52-53] zijn mantraverzameling aan zijn leerling [Kabandha], die hem [in tweeën deelde en] vertelde aan Pathya en Vedadarśa. (2) Alstublieft luister: Śauklāyani, Brahmabali, Modoṣa en Pippalāyani, de discipelen van Vedadarśa en de discipelen Kumuda, Śunaka en Jājali van Pathya mijn beste brahmaan, waren ook allemaal autoriteiten op het gebied van de Atharva Veda. (3) Vervolgens leerden Babhru en Saindhavāyana, twee discipelen van Śunaka [Angirā], op dezelfde manier twee Samhitā's en leerden andere discipelen met Sāvarna voorop ze [weer van hen] op hun beurt. (4) Ook Nakṣatrakalpa, Śāntikalpa, Kaśyapa en Āngirasa behoren tot deze *ācārya*'s van de Atharva Veda. Verneem nu, o wijze, over de autoriteiten van de Purāṇa's.

(5) Trayyāruni, Kaśyapa, Sāvarni, Akṛtavrana, Vaiśampāyana en Hārīta vormen de zes meesters van de Purāṇa's. (6) Ieder van hen nam kennis van één verzameling uit de mond van Vyāsa's leerling, mijn vader [Romaharṣana] en ik, als een discipel van [al] deze [meesters], raakte goed onderlegd in al [de verzamelingen]. (7) Kaśyapa, ik, Sāvarni en Akṛtavrana, die een leerling is van Rāma [Pāraśurāma, zie ook 10.74: 7-9], leerden vier

basisverzamelingen van [Romaharṣana,] de leerling van Vyāsa. (8) O brahmaan, luister alstublieft aandachtig naar wat de kenmerken zijn van een Purāṇa zoals vastgesteld door de intelligentste brahmaanse zieners in overeenstemming met de Vedic geschriften. (9-10) De schepping [van dit universum, *sarga*], de daaropvolgende schepping [van verschillende werelden en wezens, *visarga*], de handhaving [het onderhoud, de *vṛtti* of *sthāna*] en de bescherming [de *rakṣā* of *poṣana* van de levende wezens], de tijdperken van heersen [van de verschillende Manu's], de dynastieën [de *vamśa*'s], de vertellingen over hen [*vamśa-anucaritam*], de vernietiging [van verschillende aard, *pralaya* of *samsthā*], de reden [het individuele levende wezen of *hetu*] en de allerhoogste toevlucht [van de Fortuinlijke of *apāśraya*], o brahmaan, vormen de tien onderwerpen van een Purāṇa zoals begrepen door de autoriteiten op dit gebied. Sommigen stellen dat in verhouding tot de grotere, de kleinere Purāṇa's over slechts vijf van deze onderwerpen handelen [zie ook Śuka hierover 2.10: 1-7 en *].

(11) **Schepping** [*sarga*] is wat men het genereren uit de oerstaat noemt. Uit die staat wekte de onrust van de geaardheden de kosmische intelligentie op waaruit de identificatie met de materie zich voordeed die is verdeeld in drie aspecten [of soorten van wezens overeenkomstig de geaardheden]. Dit leidde verder tot de manifestatie van de subtile vormen van waarnemen, de zintuigen en de voorwerpen van de zintuiglijke waarneming [formatie door de conditionering van en identificatie met de Tijd, vergelijk 2.10: 3].

(12) **De secundaire schepping** [*visarga*] bestaat uit de verzameling van ideeën [indrukken, verlangens, verwachtingen, de *vāsanā*'s] van de bewegende en niet-bewegende levende wezens. Deze geneigdheden worden, bij genade van de Oorspronkelijke Persoon [de *puruṣa*], op dezelfde manier voortgebracht als zaad dat [nog meer] zaad voortbrengt.

(13) Levende wezens houden zich in leven met levende wezens die zich rondbewegen dan wel zich niet rondbewegen. Voor menselijke wezens in het bijzonder houdt dit [deze *vṛtti*] in dat men in

dezen handelt in overeenstemming met de persoonlijke aard, met zijn lust of met schriftuurlijke regelingen.

(14) **Rakṣā** [of bescherming] betreft de [activiteiten van] de incarnaties van de Onfeilbare die hier tijdperk na tijdperk aanwezig zijn onder de dieren, de stervelingen, de zieners en de halfgoden van dit universum, en de vijanden van de drievoudige Veda doden [zie ook B.G. 4: 7].

(15) In ieder tijdperk waarin een Manu heerst spreekt men van de Heer in zesvoud [gemanifesteerd]: de Manu, de halfgoden, de zonen van Manu, de verschillende heersers over de verlichte zielen [de Indra's], de zieners [of *rṣi's*] en de gedeeltelijke incarnaties [van de Heer, de *amśa-avatāra's*].

(16) **Dynastieën** [*vamśa's*] stammend van Brahmā strekken zich als series van koningen uit in verleden heden en toekomst [*trikālika*] en hun geschiedenis [*vamśa-anucaritam*] beschrijven de handelingen van de elkaar opvolgende vooraanstaande leden.

(17) De periodieke, natuurlijke, voortdurende en volkomen vernietiging die als gevolg van Zijn vermogen plaatsvindt vormt de vier aspecten van wat de geleerden omschrijven als het zich oplossen van dit universum [de *samsthā* of de *pralaya*, zie ook 12.4].

(18) De reden [*hetu*] van [het bestaan van] de schepping [*sarga*] en alles wat erbij hoort [de handhaving en vernietiging] van dit [universum], wordt gevormd door de individuele levende ziel [de spirituele en persoonlijke *jīva*], die uit onwetendheid resultaat gericht handelt [*karma* verzamelt], iemand waarvan anderen spreken als het ongemanifesteerde [onpersoonlijke en geconditioneerde] zelf.

(19) De Absolute Waarheid ['God', *brahma*, *devadeva*] als de allerhoogste toevlucht [*apāśraya*] bestaat zowel afzonderlijk van als verbonden met [of in] het waken, slapen en de droomloze slaap, de vormen voorgesteld door de

begoochelende energie en de individuele [morele] gedragswijze. (20) Net zoals de basissubstantie van materiële voorwerpen bestaat zowel afzonderlijk van als verbonden met bestaande dingen met een naam en vorm, bestaat het [de Absolute Waarheid] door de verschillende fasen van een fysiek bestaan heen, verbonden met en losstaand van het zaad in het begin tot aan de vijf elementen [waarnaar men terugkeert] op het eind [vergelijk 8.6: 10]. (21) Als de geest uit zichzelf stopt door het loslaten van de drie bewustzijnsfuncties [*vṛtti-traya*] of door het beoefenen van [bhakti-]yoga, kent men de Opperziel en geeft men het op nog materieel te ondernemen [zie ook 3.25: 32-33].

(22) De wijzen thuis in de antieke verhalen, zeggen dat, aldus onderscheiden in hun kenmerken, er achttien grote en [achttien] kleine Purāṇa's zijn [van 9.000 tot aan 81.000 verzen, zie ook Upa-Purāṇa]. (23-24) Zij [de groten] staan bekend als de drie keer zes Purāṇa's [overeenkomstig iedere *guṇa-avatāra*] genaamd Brahmā, Padma, Viṣṇu, Śiva, Linga, Garuda, Nārada, Bhāgavata, Agni, Skanda, Bhavisya, Brahma-vaivarta, Mārkandeya, Vāmana, Varāha, Matsya, Kūrma en Brahmānda [zie Purāṇa's]. (25) O brahmaan, ik beschreef aldus grondig de takken [van Vedische kennis] bevorderlijk voor het spiritueel vermogen zoals die werden opgedeeld door de wijze [Vyāsadeva], zijn discipelen en de discipelen van zijn discipelen."

*: Het Vedische vers (*Amarkhasa*) betreffende deze secundaire status van een Purāṇa stelt: *sargaś ca pratisargaś ca vamśo manvantarāni ca vamśānucaritam ceti Purāṇam pañca-lakṣanam*; "Schepping, secundaire schepping, de dynastieën van de koningen, hun handelingen en de regeerperioden van de Manu's zijn de vijf kenmerken van een Purāṇa."

Śrīla Jīva Gosvāmī heeft hierbij duidelijk gemaakt dat de tien belangrijkste onderwerpen van het Śrīmad-Bhāgavatam terug te vinden zijn in ieder van de twaalf Canto's. Men moet niet proberen ieder van de tien toe te wijzen tot één canto apart. Nog moet het Śrīmad-Bhāgavatam kunstmatig

worden uitgelegd om te bewijzen dat het in opeenvolging die onderwerpen behandelt. Het is eenvoudigweg zo dat alle aspecten van kennis belangrijk voor menselijke wezens, samengevat in de tien categorieën hierboven vermeld, worden besproken met wisselende graden van nadruk en analyse door het hele Śrīmad-Bhāgavatam heen [pp. 12.7: 9-10].

Hoofdstuk 8

Mārkandeya Weerstaat Alle Verleidings en Bidt tot Nara-Nārāyaṇa Ṛṣi

(1) Śrī Śaunaka zei: "O Sūta, moge u lang leven, o heilige man. O beste van de sprekers, spreekt u alstublieft tot ons, want u bent voor een mensheid die in de eindeloze duisternis ronddoolt de ziener van het tegendeel [het licht]. (2-5) Mensen zeggen

dat de zoon van Mrikandu, een ziener [gennaamd Mārkandeya] gezegend was met een buitengewoon lange levensduur en de enige was die overbleef aan het einde van de *kalpa* toen dit ganse universum werd overspoeld. Hij, de meest vooraanstaande afstammeling van Bhṛgu, nam deze *kalpa* zijn geboorte in mijn eigen familie. Tot nu toe hebben we in ons tijdperk nog niet zo'n grote zondvloed zien plaatsvinden die de hele schepping omvat. Toen hij geheel alleen in deze grote oceaan [der vernietiging] ronddoolle trof hij, zo gaat het verhaal, er één enkele wonderbaarlijke persoonlijkheid aan, een babyjongetje dat in de vouw van een banyan-blad lag. Hierover verkeren wij in grote twijfel. Alstublieft, o yogi die door iedereen beschouwd wordt als zijnde de grootste autoriteit op het gebied van de Purāṇa's, maak voor ons die er zo graag over willen vernemen, een einde aan die twijfel."

(6) **Sūta** zei: "O grote wijze, het effect van uw vraag is dat hij de verwarring van de ganse wereld zal wegnemen, want hij leidt tot de besprekking van het verhaal van Nārāyaṇa dat het vuil van Kali-yuga wegneemt. (7-11) Nadat Mārkandeya van zijn vader de brahmaanse initiatierituelen had ontvangen en ordelijk de Vediche lofzangen en religieuze beginselen had bestudeerd, had hij zich het verzaken en reciteren eigen gemaakt. Zich houdend aan de grote gelofte [van een levenslang celibaat, zie *yama*] was hij vreedzaam met samengeklit haar en boombastkleding, en droeg hij een waterpot, bedelstaf, heilige draad en celibataire gordel. Met de huid van een zwart hert en gebedskralen van lotuszaden aanbad hij, ter wille van zijn geregelde praktijk [zie *niyama*], bij de opkomst en ondergang van de zon de Heer in de gedaante van het vuur, de zon, de goeroe, de geleerden en de Allerhoogste Ziel. 's Ochtends en 's avonds bracht hij hetgeen hij had ingezameld met bedelen naar zijn geestelijk leraar en at hij mee in stilte als hij daartoe was uitgenodigd of anders, als hij niet was gevraagd, vastte hij [zie ook 7.12: 5 en 7.14: 17]. Toen hij aldus boetvaardig en studieus voor een eindeloos aantal [miljoenen] jaren de Meester van de Zinnen had aanbeden, had hij dat overwonnen wat onmogelijk te overwinnen was: de dood. (12) Brahmā, Bhṛgu, Śiva, Dakṣa, de zoons van Brahmā en anderen onder de mensen, halfgoden, voorvaderen en geesteswezens stonden allen versteld over die prestatie. (13) Door op deze manier zich middels zijn verzakingen, recitaties en beteugeling te houden aan de grote gelofte van het celibaat, verlost de yogi, met zijn geest inwaarts gekeerd mediterend op de Heer in het Voorbije, zich van alle hindernissen. (14) En terwijl hij aldus zijn geest concentreerde met de machtige yogapraktijk, verstreek de enorme tijdspanne van zes *manvantara's* [van 71 *mahāyuga's* ieder]. (15) In de zevende periode van Manu vernam Purandara [Indra] over de verzakingen, werd er bang van, o brahmaan en besloot ze te dwarsbomen. (16) Hij stuurde hemelse zangers en dansmeisjes op de wijze af, alsook Cupido, het lenteseizoen, de [naar sandelhout geurende] Malaya-bries, het kind van de hartstocht [de begeerde] en het kind van de bedwelming. (17) O machtige, zij begaven zich

allen naar zijn hermitage gelegen aan de noordzijde van de Himalaya's waar men de rivier de Puṣpabhadra en de bergtop Citrā aantreft. (18-20) De fijne plek van de āśrama werd bevolkt door vele tweemaal geboren zielen, werd omlijst door fraaie bomen en klimplanten en kende overal bekkens vol kristalhelder water. Zoemend van de doldwaze bijen was er een drukte van allerlei vogelfamilies - opgewonden roepende koekoeken en druk dansende, trotse pauwen. De winden die er waaiden voerden de verkoelende mistdruppels van de watervallen met zich mee en vormden, omarmd door de bekoring van de bloemen, een uitnodiging voor de god van de liefde. (21) Met de maan die in de nacht rijzend zijn gezicht toonde, deed zich daar de lente voor in reeksen van nieuwe spruiten en bloesems met de veelvoud aan klimplanten die innig verstrengeld waren met de bomen. (22) De god van de liefde, de meester van hordes hemelse vrouwen, liet zich er zien met zijn boog en pijlen in zijn hand, daarbij gevuld door groepen zingende en muziekinstrumenten bespelende Gandharva's. (23) De dienaren van Indra zagen hem er zitten mediteren nadat hij zijn vuuroffers had gebracht, met gesloten ogen zo onoverwinnelijk als het vuur zelve. (24) De vrouwen dansten recht voor hem en de zangers van de hemel zongen, mooie muziek makend met trommels, cimbalen en vīṇa's. (25) En terwijl de dienaren van Indra, het kind van de lente en het kind van de begeerte poogden de geest van de wijze af te leiden, legde Cupido zijn vijfpuntige pijl (overeenkomstig het zien, horen, ruiken, voelen en proeven) aan op zijn boog. (26-27) De bloemenkrans viel uit het haar van Puñjikasthalī [een Apsara] die, met haar middel zeer belast door haar zware borsten, aan het spelen was met een aantal ballen. Achter de ballen aanhollend met haar ogen van links naar rechts dwaland, gleed de gordel van haar dunne kleed los en tilde de wind de fijne stof op [zie ook 3.20: 35-36, 3.22: 17, 5.2: 14, 8.12: 17-24]. (28) Cupido, denkend dat hij hem verslagen had, schoot toen zijn pijl op hem af, maar al deze acties gericht op de wijze waren even nutteloos als de pogingen van iemand die niet gelooft. (29) O wijze, op deze manier trachtend de wijze in verlegenheid te brengen, voelden ze hoe ze zich brandden aan zijn macht en zagen ze er dus van af, als waren ze kinderen die

een slang verstoorden. (30) O brahmaan, ondanks dat de volgelingen van Indra de grote *muni* belaagden, gaf hij geen strobreed toe aan de sentimenten van het ego. En dat is voor een grote ziel helemaal niet zo verrassend.

(31) Toen hij zag en hoorde hoe, door de kracht van de brahmaanse ziener, Kāmadeva samen met zijn metgezellen machteloos stonden, was de machtige koning van de hemel hoogst verbaasd. (32) Teneinde de wijze Zijn genade te tonen die aldus zijn geest had geconcentreerd in verzaking, recitatie en ingetogenheid, manifesteerde de Heer Zich in de gedaanten van Nara en Nārāyaṇa. (33-34) Één van Hen was blank en de ander zwart. Hun ogen waren als bloeiende lotussen, Ze hadden vier armen, hadden kleding van boombast en zwart hertenvel, Ze droegen een waterpot en een rechte staf van bamboe in Hun hoogst zuiverende handen en Hun heilige draad bestond uit drie draden. Met gebedskralen van lotuszaden en met de Veda's die alle menselijke wezens zuiveren [in de vorm van bundels *darbha*] straalden Zij, aanbeden door de belangrijkste halfgoden geel van kleur en lang van stuk, gelijk de bliksem als de verzaking in eigen persoon. (35) Toen hij de wijzen Nara en Nārāyaṇa zag, de gedaanten van de Hoogste Persoonlijkheid van God, stond hij op om met het grootste respect zijn eer te betonen en zich plat voorover te werpen. (36) Vanwege het geluk Hen te zien, stonden met het [totale] lichamelijk, geestelijk en zintuiglijk genoegen de haren op zijn lichaam overeind en was hij met zijn ogen vol tranen niet goed in staat Hen te bekijken. (37) Deemoedig voor Hen staand met gevouwen handen richtte hij zich vol verlangen tot Hen als wilde hij Hen omarmen en uitte hij verstikt tegenover de twee Heren de lettergrepen '*na-ma-ha, na-ma-ha*' (mijn eerbetuigingen, mijn eerbetuigingen). (38) Hij bood Hen zitplaatsen, waste Hun voeten, en aanbad Ze met wierook en bloemenslingers terwijl hij Ze insmeerde met sandelhout en andere geurige substanties. (39) Toen Ze comfortabel zaten op Hun zitplaatsen en er klaar voor waren om Hun genade te tonen zei hij, opnieuw voor Hun voeten neerbuigend, het volgende tot de hoogst aanbiddelijke persoonlijkheden.

(40) Śrī Mārkandeya zei: 'O Almachtige hoe kan ik U onder woorden brengen die de vitale adem beweegt van alle belichaamde levende wezens met inbegrip van Brahmā, Śiva en mijzelf, en die daaraan gekoppeld het spraakvermogen, de geest en de zinnen in gang zet. Niettemin wordt U [ondanks deze fysieke dwang] de liefdevolle vriend van hen die van aanbidding zijn. (41) Deze persoonlijke gedaanten van de Fortuinlijke, o Opperheer, toont U voor het uiteindelijke heil van het beëindigen van de materiële ellende en het overwinnen van de dood. En zoals U ter bescherming verschillende andere vormen manifesteert, verwelgt U - net als een spin [met zijn web] - als U eenmaal dit universum hebt geschapen, het weer in zijn geheel. (42) Vanwege U, de Beschermer, de Allerhoogste Heer van de zich wel en niet rondbewegende levende wezens, raakt degene die zich bevindt aan Zijn voetzolen nimmer in de greep van de emoties van *karma, guṇa* en *kāla*. Om U te kunnen bereiken buigen de wijzen met de Veda in hun hart zich ieder moment voor U vol lof ter verering en meditatie. (43) We weten van niets anders dan het bereiken van Uw voeten, de eigenlijke vorm van de bevrijding, o Heer, die het heil vormt voor de persoon die van alle kanten te vrezen heeft. Brahmā, wiens tijd twee *parārdha*'s beslaat, is op grond hiervan hoogst bevreesd omdat U de Tijd bent. En hoezeer geldt dat dan niet voor de wereldse levensvormen die door hem zijn geschapen [zie 10.13: 56]? (44) Laat me daarom met het verzaakt hebben van de versluiting van mijn ziel, de basis van Uw voeten aanbidden, van U die de intelligentie van het ware en de leraar van de ziel bent die de Absolute Waarheid is. Het materiële lichaam en alles wat erbij hoort is maar tijdelijk van aard, men herinnert het zich slechts voor een ogenblik en het heeft zonder zijn essentie geen betekenis. Men moet U bereiken en zo al zijn verlangde doeleinden in vervulling zien gaan. (45) O Heer, o Vriend van de Ziel, hoewel al de producten van Uw begoochelend vermogen genaamd *sattva, rajas* en *tamas*, er zijn als een vorm van [Uw] spel ter wille van de handhaving, vernietiging en schepping van dit universum, is het de geaardheid goedheid, *sattva*, die bestaat voor onze bevrijding

en niet een van de twee andere [van de hartstocht en de onwetendheid] die de mens gevaar, verbijstering en angst bezorgen [zie ook *gunāavatāra's* en 10.89: 18]. (46) Omdat de onbevreesdheid, het geluk van de ziel en de geestelijke wereld worden bereikt via de geaardheid van de goedheid, zijn de Sātvata's, Uw toegewijden, van die overtuiging en nimmer van enige andere [geaardheid of] vorm van de Oorspronkelijke Persoon. Om die reden vereren de geestelijke autoriteiten in deze wereld Uw transcentrale persoonlijke gedaante [Viṣṇu] als de meest dierbare, alsmede de gedaante van hen die enkel U voor ogen hebben [de Vaishnava's], o Allerhoogste Heer [zie ook 1.2: 26]. (47) De Allesdoordringende, Alomvattende Manifestatie en Meester van het Universum, de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, bied ik mijn eerbetuigingen, want Hij is de hoogst aanbiddelijke godheid Nārāyaṇa, de wijze van volmaakte zuiverheid en Nara die de beste van de mensen is en de meester van de Vediche geschriften die Zijn spraak beheert [zie *hamsa*]. (48) Hij die door het misleidende gezag van zijn ogen met zijn intelligentie op een dwaalspoor raakt en er in mislukt [Uw aanwezigheid] te herkennen in zijn eigen zinnen, zijn hart en zelfs in waargenomen voorwerpen, kan hoewel zijn begrip werd versluierd door Uw *māyā*, er toch in slagen als hij de Vediche kennis rechtstreeks van de bron, van U, de Geestelijk Leraar van Allen, verkrijgt. (49) De visie van de Opperziel, het mysterie onthuld door de Vediche teksten, is waar de grote geleerden met de Ongeboren Heer [Brahmā] voorop verbijsterd over raken als ze, met allerlei filosofieën, proberen de kwestie van Zijn persoon aan hun manier van leven aan te passen. Hem, de Allerhoogste Persoonlijkheid die het begrip van de [materieel geconditioneerde] geestelijke ziel te boven gaat, biedt ik mijn eerbetuigingen [vergelijk 1.3: 37, 4.31: 11, 4.18: 5, 5.6: 11, 5.14: 1, 7.15: 58, 11.19: 1, 11.20: 7 en B.G. 16: 23-24]."

Hoofdstuk 9

Mārkandeya Wordt de Heer Zijn Begoochelend Vermogen Getoond

(1) Śī Śūta zei: "De Allerhoogste Heer Nārāyaṇa, de Vriend van Nara, die aldus door Mārkandeya, de intelligente wijze, naar behoren was gerespecteerd, sprak daarop voldaan tot de eminente navolger van Bhṛgu. (2) De Opperheer zei: 'O beste man volmaakt verzonken in de ziel, u bent de beste van alle brahmaanse zieners want door uw verzakingen, recitaties en concentratie wijkt u niet af in uw toegevoerde dienst aan Mij. (3) We zijn volkomen tevreden over uw gedurige vasthouden aan de grote gelofte. Ik wens u het beste. Doe alstublieft een wens naar keuze. Ik ben de Verlener van Alle Zegeningen die u wenst.'

(4) De achtenswaardige *r̄ṣi* zei: 'U, o Heer van de Heerscharen, o Onfeilbare, zegeviert als de Verdrijver van Al het Leed van de Overgegeven Ziel. We hebben genoeg aan de zegening Uw goede Zelf te hebben mogen aanschouwen. (5) Brahmā en anderen kregen met een geest gerijpt in de yoga allen het zicht op Uw almachtige lotusvoeten en nu bent U in eigen persoon waarneembaar voor mijn ogen. (6) Niettemin zou ik, o Lotusogige Kroonjuweel van de Roem, graag getuige willen zijn van het begoochelende vermogen waardoor de ganse wereld met inbegrip van haar leiders de Absolute Waarheid als een materiële verscheidenheid kennen [vergelijk B.G. 11: 3-4].'

(7) Śūta zei: 'O wijze [Śaunaka], de Opperheer die met deze woorden van de *r̄ṣi* naar wens was verheerlijkt en aanbeden zei met een glimlach tot hem 'Zo zij het'. Daarna vertrok de Heer naar Badarikāśrama. (8-9) De *r̄ṣi* bleef enkel aan dat doel denkend [van het getuige zijn van de energie van de Heer] achter in zijn hermitage, en vereerde en bemediteerde onder alle omstandigheden de Heer zo goed hij kon [als aanwezig] in het vuur, de zon, de maan, het water, de aarde, de wind, de bliksem alsook in zijn hart. Verzonken in de stroom van zuivere liefde [*prema*] vergat hij dan soms zijn eerbetoon. (10) O beste van Bhṛgu, toen de wijze op een dag met zijn avondritueel bezig was aan de oever van de Puṣpabhadrā, stak er een hevige wind op, o brahmaan. (11) Die gaf een verschrikkelijk rumoer gevolgd door het

verschijnen van dreigende wolken zo compact als wagenwielen die luid rommelden met blikseminslagen en overal striemende regenbuien. (12) Toen verschenen van alle kanten de vier oceanen die het aardoppervlak verzwolgen met hoog door de wind opgestuwde golven waarin zich samen met onheilspellende geluiden, angstwekkende draaikolken en verschrikkelijke zeemonsters bevonden. (13) Verbijsterd sloeg de wijze de schrik om het hart toen hij zag hoe de aarde onderstroomde en al de vier soorten bewoners van het universum [zoals geboren uit vocht, zaad, embryo's en eieren], met inbegrip van hemzelf, vanbinnen en vanbuiten werden geteisterd door de felle winden, de bliksemschichten en de golven water die hoger reikten dan de hemel. (14) Voor zijn ogen werd het water van de grote oceaan door orkanen tot kolken gebracht met angstwekkende golven terwijl het aanzwol door de regen uit de wolken en de ganse aarde met zijn continenten, eilanden en bergen

overdekte. (15) Met de drie werelden, de aarde, de ruimte, de hemellichamen en hemelse oorden overstroomd aan alle kanten zwierf de wijze met zijn samengeklitte haar in wanorde rond als de enige overgebleven ziel, als was hij een blinde zonder verstand. (16) Honger en dorst lijdend, aangevallen door monsterachtige krokodillen en walvis-eters en geplaagd door de winden doolde hij, gekweld door de golven en overmand door vermoeidheid, door het eindeloze duister waarin hij was beland, niet meer wetend in welke richting van de hemel of de aarde hij zich begaf. (17-18) Soms verdrinkend in een grote draaikolk en dan weer gegeseld door de golven werd hij belaagd door monsters die hem het ene moment wilden opeten en het volgende moment elkaar aanvielen. In nood voelde hij zich soms ziek en leed hij pijnen met bij gelegenheid depressies, verbijstering, geluk en ongeluk, en vreesde hij dan weer voor zijn leven. (19) Talloze en talloze, honderden en duizenden jaren verstrekken met hem

verbijsterd ronddolend in die *māyā*, die begoochelende materiële energie van Viṣṇu.

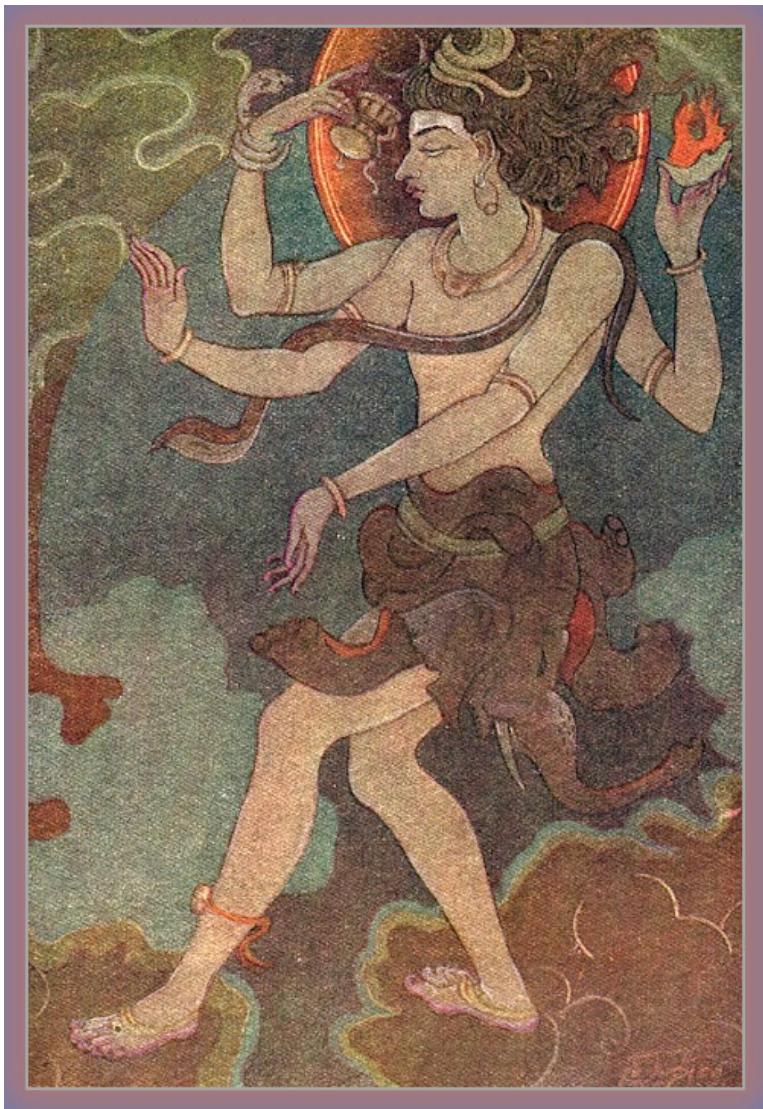
(20) **O**p een dag, toen hij daar zo rondzwierf, ontdekte de tweemaal geboren ziel op een hoger gelegen stukje aarde een prachtige, jonge banyanboom met vruchten en bloesems. (21) Op een tak ervan in noordoostelijke richting zag hij in de vouw van een blad een baby jongetje liggen dat met Zijn uitstraling de duisternis opslokte [zie ook 3.33: 4]. (22-25) Verbaasd laafde die koning onder de geleerden zich met zijn ogen aan de aanblik van Zijn huidskleur die zo blauw was als een grote edelsteen, Zijn mooie lotusgezichtje, Zijn als een schelphoorn gestreepte nek, Zijn brede borst, fijne neusje en prachtige wenkbrauwjes. Zijn mooie haartjes trilden mee met Zijn ademhaling, Zijn fraaie schelpvormige oortjes leken op de bloemen van een granaatappel, Zijn lippen van koraal kleurden met hun gloed de nectargelijke bekoorlijke glimlach op Zijn gezicht rood en Zijn ooghoeken waren zo roze als de werveling van een lotus. Zijn ademen bewoog de plooien in Zijn buikje diep doorsneden door zijn naveltje dat leek op een blaadje en ... hij zag hoe het kindje met de genadige vingertjes van Zijn twee handjes een van Zijn lotusvoetjes beetgreep en die in Zijn mondje stak [*]. (26) Toen hij dat zag was zijn matheid bij toverslag verdwenen en spreidden zich van vreugde de lotus van zijn hart en zijn lotusogen wijd open. Met zijn haren te berge vroeg hij zich af wie die wonderlijke verschijning zou kunnen zijn en ging hij recht op het kindje af om een antwoord te vinden. (27) Precies op dat moment werd de man van Bhṛgu met de adem van de baby als een mug in Zijn lichaam gezogen en stond hij hoogst verrast versteld toen hij vanuit die positie het ganse universum weer zag in zijn oorspronkelijke staat [van voor de vernietiging]. (28-29) Hij aanschouwde het ganse uitspansel van al de sterren, de bergen en de oceanen, de richtingen van de grote eilanden en de continenten. Hij zag de verlichte en onverlichte zielen, de bossen, de landen, de rivieren, steden en mijnen, de boerengehuchten, de weilanden en de verschillende bezigheden van de *varnāśrama* samenleving. In dit als echt gemanifesteerde universum nam hij de basiselementen van de natuur waar en al hun grofstoffelijke manifestaties

alsook de Tijd zelf in de vorm van de verschillende *yuga*'s en *kalpa*'s en elk ander voorwerp van nut in het materieel bestaan. (30) Toen hij met het universum voor zich de Himalaya's zag, de Puṣpabhadrā rivier en zijn hermitage waar hij de *rṣi*'s had ontmoet [Nara en Nārāyaṇa], werd hij via de adem van de baby weer naar buiten gestoten en viel hij terug in de oceaan van de vernietiging. (31-32) En daar, op het hoge stuk grond in het water waar de banyan groeide, was er het kind weer liggend in de vouw van zijn blad, dat hem met een nectargelijke blik vol liefde aankeek vanuit Zijn ooghoeken. De aanblik van de baby in zijn hart plaatsend haastte hij zich hoogst opgewonden naar de Heer van het Voorbijje om Hem in zijn armen te sluiten. (33) Datzelfde moment werd Hij, de Allerhoogste Heer, de meester van de yoga in eigen persoon die schuilt in het hart van alle levende wezens, opeens onzichtbaar voor de *rṣi*, net zoals zaken die door een incompetent iemand zijn vervaardigd het plots kunnen laten afweten. (34) O brahmaan, Hem volgend verdwenen daarop meteen ook de banyan en de wateren van de vernietiging van de wereld en trof hij zichzelf als voorheen aan recht voor zijn *āśrama*."

*: Het kindje dat Zijn voetje in Zijn mondje stak werd door Śrīla Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura geïnterpreteerd als zijnde de Heer die zegt, 'zie hoe lieflijk mijn voeten zijn naar de smaak van de toegewijde'.

Hoofdstuk 10 Śiva, Heer en Helper Verheerlijkt Mārkandeya Rṣi

(1) Śrī Sūta zei: "Hij die op deze manier de macht ervaar van de *yoga-māyā* zoals beschikt door Nārāyaṇa, nam zijn toevlucht bij Hem. (2) Śrī Mārkandeya zei: 'Ik val aan de voetzolen van U die de angst wegneemt van hen die U benaderen, o Heer die met Uw begoochelende macht in de vorm van de kennis zelfs de geleerden verbijstert!'"

(3) **Sūta** zei: "De grote Heer Rudra [Śiva] die vergezeld door Rudrānī [Umā] en omringd door zijn gevolg, door de hemel reisde op zijn stier, zag hoe hij aldus verzonken was in meditatie. (4-5) Toen Umā de ziener gadesloeg zei ze tot Giriśa: 'Zie deze man van scholing, die met zijn lichaam, zinnen en geest roerloos zo rustig is als het water en de scholen vissen van de oceaan als de wind is gaan liggen. Alsjeblieft, o jij die de verlener ervan bent, schenk hem de perfectie van zijn boetedoeningen.'

(6) **De** machtige Heer zei: 'Ik ben er zeker van dat de brahmaanse ziener op geen enkel terrein welke zegening dan ook verlangt, zelfs niet de bevrijding, hij heeft immers de bovenzinnelijke

toegewijde dienst bereikt aan de Allerhoogste Heer, de Onuitputtelijke Oorspronkelijke Persoon. (7) Laten we niettemin gaan praten met deze zuivere toegewijde Bhavānī. Omgang te krijgen met de heilige zielen is inderdaad het hoogste wat de mens kan bereiken! "

(8) **Sūta** zei: "Na dat gezegd te hebben ging hij, de meester van alle kennis, de meester van al de belichaamden en de grote Heer en toevlucht van de rechtschapen zielen, naar hem toe. (9) Met het stoppen van de functies van zijn denken, had hij [de wijze] noch weet van zichzelf of van de wereld om hem heen, noch van de aankomst van de twee over het universum heersende machten in eigen persoon. (10) Dat begrijpend drong Giriśa de meester, de grote Heer, de etherische beslotenheid van Mārkandeya's hart binnen middels zijn mystiek vermogen, zoals de wind door een opening waait. (11-13) Śiva verscheen bij hem vanbinnen met haarlokken helder als de bliksem, in het bezit van drie ogen en tien armen en zo hoog oprijzend als de zon. Samen met een tijgervel als kledingstuk, toonde hij zijn boog en drietand, pijlen en zwaard, schild, gebedskralen, damaru (een klein trommeltje), een bijl en een schedel. Toen hij hem zich plotseling voor zijn geestesoog zag manifesteren, zag de wijze af van zijn staat van vervoering en vroeg hij zich verwonderd af: 'Wie is dit en waar komt hij vandaan?'

(14) **Zijn** ogen openend en ziend dat Heer Rudra was gearriveerd met zijn metgezellen en met Umā, bracht de wijze met zijn hoofd zijn eerbetuigingen voor de ene goeroe van de drie werelden. (15) Hij vereerde hem samen met zijn gezelschap en Umā met woorden ter verwelkoming, zitplaatsen, water voor de voeten, water om te drinken, geparfumeerde olie, bloemenslingers, wierook en lampen. (16) Hij zei: 'O machtige, wat kan ik voor u betekenen, o Heer die het universum tot vrede

beweegt middels de complete voldoening van uw extatische ervaring? (17) Ik betuig u de eer die behagen schept in de geaardheid onwetendheid, u die de hartstocht toegewidt, schrikwekkend bent en u die plezier verschaft in de geaardheid goedheid! "

(18) **Sūta Gosvāmī** zei: "Geprezen met deze woorden richtte hij, de machtige Heer, de belangrijkste van de halfgoden en de toevlucht voor de waarachtige ziel, volmaakt tevredengesteld met een gelukkige geest glimlachend het woord tot hem. (19) De grote Heer zei: 'Alstublieft, doe een wens naar uw keuze, want van al de [halfgoden] wensvervullers zijn wij drieën de [*guṇa-avatāra*] Heren door de aanblik van wie een sterfelijk wezen de onsterfelijkheid vindt. (20-21) De plaatselijke heersers en bewoners van alle werelden, ik, de grote Heer Brahmā en Heer Hari, verheerlijken, aanbidden en staan hen bij die zowel vroom, vredig als vrij van gehechtheid zijn, die zorg dragen voor alle levende wezens en vrij van vijandigheid en iedereen gelijkgezind, doelbewust onze toegewijde is. (22) Zij [deze toegewijden] maken zelfs niet het geringste onderscheid tussen mij, de Onfeilbare en de ongeborene, noch tussen henzelf en andere mensen en daarom prijzen wij u. (23) Watervlakten zijn op zich nog geen heilige oorden en beeltenissen zijn op zich levenloos; zij zuiveren de ziel pas na een lange tijd, maar u doet dat door enkel gezien te worden [zie ook 10.48: 31]. (24) Wij bewijzen de brahmanen de eer die onze gedaanten zoals vertegenwoordigd door de drie Veda's bij zich dragen en die door boetedoeningen, studie en concentratie in yoga, [*samyama*] verzonken zijn in het Ware Zelf. (25) Zelfs de grootste zondaars en uitgestoten vinden zuivering als ze u zien en over u vernemen, en wat houdt dat wel niet in als men rechtstreeks met u spreekt [zie ook 7.14: 17, 10.64: 41-42]?"

(26) **Sūta Gosvāmī** zei: "Aldus met zijn oren drinkend van het nectarreservoir van woorden vol van het geheim van het dharma van de-met-de-maan-gesierde, was de wijze niet voldaan. (27) Hij die vanwege Viṣṇu's *māyā* zo lang ronddolend enorm was uitgeput, was door Śiva's nectargelijke woorden bevrijd van een berg

moeilijkheden en sprak tot hem. (28) Śrī Mārkandeya zei: 'Ach, hoe ondoorgrondelijk voor de belichaamden is dit spel van de grote heren: ze bieden hun eerbetuigingen aan degenen die onder hun controle staan en die hen als de heersers van het universum vereren! (29) Doorgaans zetten de gezaghebbende sprekers zich in voor het aanvaarden van de religie en geven ze voor dat doel uiting aan hun medeleven en waardering voor het juiste gedrag van de geconditioneerde zielen. (30) Zo'n opstelling van de Fortuinlijke [en Zijn metgezellen] doet niets af aan de macht van Zijn activiteiten gevormd door Zijn begoochelende energie *māyā*, net zoals de trucs van een goochoelaar niets afdoen aan zijn kunnen. (31-32) Hij die als de Superziel vanuit Zijn geest [middels Zichzelf in de vorm van de Tijd] dit universum schiep en er vervolgens in binnenging [als *avatāra*'s], manifesteert Zich als zijnde de doener middels de werkende geaardheden van de natuur, net als iemand getuige van een droom. Laat me mijn eerbetuigingen brengen voor Hem, de Allerhoogste Persoonlijkheid die optredend middels de drie *guṇa*'s het ware Zelf is dat over hen heerst. Hij is de zuivere ongeëvenaarde geestelijk leraar die de oorspronkelijke gedaante van de Absolute Waarheid is [zie B.G. 4: 13, 13: 30, 14: 19]. (33) Met u voor ogen kan een persoon alles bereiken wat hij zich maar wenst, ongeacht wat. Maar welke andere zegening moet ik nu van u verlangen, o alles doorvarende Heer wiens aanwezigheid zelf het hoogste is [dat men kan bereiken]? (34) Niettemin vraag ik u die staat voor het Volkomen dat de vervulling van alle wensen inhoudt, om één zegening: de niet aflatende toegewijde dienst aan de Allerhoogste Persoonlijkheid van God en zowel aan u als aan hen die Hem zijn toegewijd! "

(35) **Sūta Gosvāmī** zei: "Aldus aanbeden en verheerlijkt met de goed geformuleerde woorden van de wijze, zei Śarva de grote Heer, daartoe aangemoedigd door zijn wederhelft: (36) 'O grote wijze vol devotie voor Adhokṣaja, moge alles wat u verlangt in vervulling gaan. En ook wens ik u tot het einde van de *kalpa* roem, vroomheid en vrijheid van ouderdom en dood toe. (37) Moge u kennis hebben van de drievoudige aard van de tijd [*tri-kālika*], o brahmaan, alsmede wijsheid in

combinatie met een vrij hart. Moge er voor u die met brahmaanse macht gezegend bent de status zijn van leraar van de Purāṇa!"

(38) Śūta Gosvāmī zei: "Nadat hij de wijze deze zegeningen had toegekend ging hij, de Heer met de drie ogen, weg waarbij hij de godin [Pārvatī] vertelde wat hij [Mārkandeya] in het verleden had volbracht en ondervonden. (39) Hij, die beste ziel van Bhṛgu, die in de yoga de glorie van de hoogste perfectie had bereikt, reist zelfs vandaag de dag nog aantoonbaar rond op zijn weg van het dienen van de Heer in exclusieve toewijding. (40) Dit is wat ik u kan beschrijven van het verbazingwekkende vermogen van de begoochelende energie van de Hoogste Persoonlijkheid zoals ervaren door de intelligente Mārkandeya. (41) Sommigen beweren dat dit ongekende leven [van de wijze niets meer dan] het herhaaldelijk geboren worden is van de mens in de begoochelende schepping van de Allerhoogste Ziel, maar ze hebben er geen idee van waar ze het over hebben. (42) O beste van Bhṛgu [Śaunaka], het verhaal dat ik beschreef is doortrokken van de macht van de Heer met het Wagenwiel in Zijn Hand [Krṣṇa, de Heer van de Tijd]; voor een ieder die het hoort dan wel een ander er naar doet luisteren zal er nimmer een herhaling van geboorten, een werelds geconditioneerd bestaan zijn, gebaseerd op karma."

(1) Śrī Śaunaka zei: "O grote toegewijde van de Allerhoogste Heer welbekend met de essentie. U, o beste kenner die zo veel weet, vragen wij nu over deze kwestie van de uiteindelijke conclusie van al de aanvullende geschriften [de *tantra's*]. (2-3) We wensen u alle geluk! Beschrijf alstublieft voor ons die het graag willen weten, de *kriyā-yoga* methode van tewerk gaan met Zijn gedaante waarmee deskundig uitgevoerd, een sterfelijk iemand de onsterfelijkheid kan bereiken. Hoe halen de volgers van de tantrische voorschriften [de *tantrika's*] in hun gebruikelijke aanbidding zich de ledematen, metgezellen, wapens en

Hoofdstuk 11

Viṣṇu's Attributen en de Maand-orde van Hem als de Zonnegod

ornamenten voor de geest van de Meester van de Godin van het Geluk die het zuivere bewustzijn is in eigen persoon?"

(4) **Sūta** zei: "Mijn eerbetuigingen voor de goeroes! Ik zal spreken over de volheden van Heer Viṣṇu die door de gevestigde autoriteiten beginnende bij Padmaja [Heer Brahmā geboren op de lotus] worden beschreven in de Veda's en tantra's. (5) Hij, de universele gedaante [het complete universum, de *virat-rūpa*], bestaat uit de negen elementen van de schepping [de *tattva*'s] beginnende met *māyā* [of *prakṛti*] en hun [zestien] transformaties [*vikāra*'s]. In dat bewuste bestaan worden de drie voortgebrachte werelden [*loka*'s] waargenomen [zie ook 11.22: 4-25]. (6-8) Deze gedaante van de Puruṣa heeft de aarde als Zijn voeten, de hemel als Zijn hoofd, de [interplanetaire] ruimte als Zijn navel, de zon als Zijn ogen, de lucht als Zijn neusgaten en de windrichtingen als Zijn oren. De Meester, de Heer heeft de Prajāpati als Zijn geslachtsdeel en de dood als Zijn anus. De Absolute Heerster heeft de plaatselijke heersers [de halfgoden] als Zijn vele armen, de maan als Zijn geest, *yama* [of Yama] als Zijn wenkbrauwen, de schaamte als Zijn bovenlip en begeerte als Zijn onderlip. Het maanlicht vormt de tanden, begoocheling vormt de glimlach, de bomen vormen de haren op het lichaam van de Almachtige Heer en de wolken zijn het haar op het hoofd van de Puruṣa [zie ook b.v. 2.6: 1-11, 2.10: 24-32, 10.40: 13-14, 11.12: 18-20]. (9) Net zoals men de afmetingen van een normaal individu kan bepalen door de spreiding van zijn ledematen te meten, kan men de afmetingen van Hem, de Gigantische Persoon, vaststellen aan de hand van de spreiding van de zonnestelsels [zie ook 5.20-24]. (10) Het Kaustubha-juwel dat de Ongeborene draagt vertegenwoordigt het geestelijk licht van de individuele ziel. Het Śrīvatsa-teken op de borst van de Almachtige vertegenwoordigt de zich uitbreidende gloed daarvan [van dat juweel/van de ziel]. (11-12) Zijn materiële energie bestaande uit verschillende combinaties van de natuurlijke geaardheden wordt vertegenwoordigd door Zijn bloemenslinger, het gele gewaad dat Hij draagt staat voor de Vedische versmaten en Zijn heilige draad staat voor het drie letters tellende AUM. Het proces van *sāṅkhya* en

yoga draagt de Godheid in de vorm van Zijn *makara* ['zeemonster'] oorhangers, en Zijn kroon, die al de werelden bevrijdt van angst, vertegenwoordigt de superieure [bovenzinnelijke] positie. (13) De zitplaats waarop Hij zich bevindt wordt Ananta genoemd [het slangenbed] - het is de niet-geëvolueerde materie [*pradhāna*, de oerether] en de lotus [de troon van de Heer] daarop is de goedheid geassocieerd met dharma, spirituele kennis en zo meer. (14-15) De knots die Hij draagt vormt het hoofdelement [de *prāṇa* of vitale adem] met betrekking tot het zinsvermogen, de lichaamskracht en de geesteskracht, Zijn excellente schelphoorn staat voor het waterelement en Zijn Sudarśana-schijf is het principe van *tejas* [het vitaal vermogen, de waardigheid, het vuur in de strijd]. Zijn zwaard is, [zuiver] als de atmosfeer, het ether-element, Zijn schild bestaat uit de geaardheid onwetendheid, Zijn boog Śārṅga is de specifieke orde [of geest, de *rūpa*] van de tijd, en Zijn pijlenkoker bestaat uit het karma [de arbeid van de *karmendriya*'s]. (16) Zijn pijlen, zo zegt men, staan voor de zinnen, Zijn strijdwagon vormt de aanzet tot actie [de geest], Zijn uiterlijke verschijning vormt de voorwerpen van de waarneming [de *tanmātra*'s], en Zijn gebaren [*mudrā*'s] representeren de essentie van het doelbewust handelen. (17) De cyclische orde [van de tijd, te weten de zon en de maan] vormt de grondslag voor het oefenen van respect voor de Godheid, spirituele initiatie [*dīkṣā*] vormt het zuiveringsproces van de geestelijke ziel en toegewijde dienst voor de Fortuinlijke is hoe men een einde maakt aan een slechte gang van zaken (zonde). (18) De verheven lotus van Bhagavān's spel en vermaak verwijst naar de betekenis van het woord *bhaga* [Zijn volheden] en de waaier en de wuifkwast die de Opperheer heeft aanvaard voor Zijn aanbidding zijn de religie en de roem. (19) Beste brahmanen, Zijn parasol is Vaikunṭha, de plaats vrij van dwaasheid en hij die Suparna heet [Garuda] en de drager is van de Persoonlijkheid van het Offer [Viṣṇu of Yajña], verpersoonlijkt de drievoudige Veda [zie voetnoot]. (20) De van de Heer onafscheidelijke godin Śrī vormt Zijn waarneembaar innerlijk vermogen [*], Viṣvaksena staat bekend als de verpersoonlijking van de *tantra*-geschriften en de acht wachters met Nanda

aan het hoofd [**] staan voor de Heer Zijn kwaliteiten van *animā* en dergelijke [*siddhi's*]. (21) Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna en Aniruddha zijn, zoals u weet, de namen van de manifeste gedaanten [de *vyūha* expansions] van de Oorspronkelijke Persoon Zelf, o brahmaan [Śaunaka]. (22) Bhagavān, de Allerhoogste Heer, kan worden besproken in termen van [de staten van bewustzijn betreffende] het gehele universum [*viśva*], het gepassioneerde ego [*taijasa*], het individuele leren [*prājnā*] en de transcendentie [*turiya*] die staan voor [respectievelijk Zijn] functies van [het alomtegenwoordige waarnemen van] de uiterlijke voorwerpen [zoals belichaamd door de expansie van Zijn geest Pradyumna], van de waarnemingszin zelf [van de kracht, door de expansie van Zijn ego Saṅkarṣana], van degene die waarneemt [van de expansie van Zijn persoonlijke intelligentie Aniruddha] en van de spirituele zelfrealisatie [de bovenzinnelijke zaligheid van Hem, Vāsudeva]. (23) In Zijn vier persoonlijke gedaanten [Zijn expansions] handhaaft Bhaga-vān [Hij in het bezit van de volheden], de Heer en Beheerder, deze vier staten met Zijn grotere [armen; zoals in vers 14-15] en kleinere ledematen [Zijn toegevoegde leden, Zijn wachters], Zijn wapens en Zijn sierselen. (24) O beste van de brahmanen, Hij alleen is de zelfverlichte bron van de Absolute Waarheid [de *Veda's*] die, volmaakt in Zijn eigen grootheid en volledigheid, middels Zijn eigen materiële energie dit universum schept, handhaaft en terugtrekt. In die hoedanigheid [als de uitvoerder van verschillende materiële functies] wordt Hij, die niet versluiert wordt in Zijn transcendentale bewustzijn, [soms] beschreven als zijnde materieel ontvouwd [als verdeeld]. [Maar] door hen die Hem zijn toegewijd kan Hij worden gerealiseerd als hun ene ware zelf, hun eigen Ziel. (25) Śrī Kṛṣṇa, vriend van Arjuna, leider van de Vṛṣṇi's, Vernietiger van de Opstandige

Adellijke Geslachten wiens kunnen nimmer vergaat, o Govinda, bedevaartsoord wiens heerlijkheden, die het heil brengen door er enkel maar over te vernemen, worden bezongen door Vraja's koeherdersmannen en -vrouwen en zij die van hen afhankelijk zijn, alstUbleft bescherm Uw dienaren! (26) Een ieder die 's morgens vroeg opstaat en met zijn geest in Hem [in *tat*] verzonken voor zichzelf deze kenmerken van de Allerhoogste Oorspronkelijke Persoon bemediteert, komt tot de realisatie van de Absolute Waarheid aanwezig in zijn hart."

(27-28) Śrī Śaunaka zei: "De grote wijze Śuka beschreef voor de luisterende koning Parīkṣit ['de

genade van Viṣṇu'] de zeven [paren van] begeleiders van de zonnegod die iedere maand een verschillende positie innemen. Spreek alstublieft voor ons zo trouw, over de namen en bewegingen van deze expansies van de Heer Zijn manifestatie als Sūrya, en de godheden die erbij betrokken zijn [zie ook 5.21: 18]."

(29) **Sūta** zei: "Deze regulator van al de planeten [de zon] die in hun midden ronddraait [rondom de berg Meru, zie 5.22: 2] werd [door de Heer in de gedaante van de Tijd] geschapen uit de [proto-]materiële oerenergie [*pradhāna*] van Viṣṇu, de Opperziel van alle belichaamde wezens. (30) De zon als de enige echte Heer, de oorspronkelijke schepper en het zelf, van al de [planetaire] werelden, vormt de basis voor alle rituele activiteiten van de Veda's die door de wijzen verschillend worden omschreven. (31) O brahmaan, de materiële energie van de Heer wordt aldus in negenen beschreven: de tijd, de plaats, de onderneming, de uitvoerder, het instrument, het specifieke ritueel, de schrift, de hulpmiddelen en het resultaat [vergelijk B.G. 18: 13-15].

(32) **D**e Opperheer is er, met het aannemen van de gedaante van de Tijd, voor de [regulatie van de] planetaire beweging overeenkomstig de regel van twaalf [maanden of *māsa*'s, zie ook B.G. 10: 21], beginnende met Madhu. In ieder van de twaalf beweegt Hij zich [als de begeleider van de zonnegod zich] verschillend met Zijn [zes] metgezellen [Hij als een bepaalde Deva met een zekere Apsara, Rākṣasa, Nāga, Yakṣa, wijze en Gandharva]. (33) Dhātā [als de Sūrya Deva], Kṛtasthalī [als de Apsara], Heti [als de Rākṣasa], Vāsuki [als de Nāga], Rathakṛt [als de Yakṣa], Pulastyā [als de wijze] en Tumburu [als de Gandharva] zijn degenen die heersen over de maand Madhu [of Caitra bij de lente-equinox, maart/april]. (34) Aryamā, Puñjikasthalī, Praheti, Kacchanīra, Athaujā, Pulaha en Nārada zijn [op dezelfde manier zo respectievelijk] degenen die heersen over de maand Mādhava [Vaiśākha, april/mei]. (35) Mitra, Menakā, Pauruṣeya, Takṣaka, Rathasvana, Atri en Hāhā zijn degenen die heersen over de maand Śukra [Jyaiṣṭha or Jeaṣṭha, mei/juni]. (36) Varuṇa, Rambhā, Citrasvana, Śukra, Sahajanya, Vasiṣṭha en Hūhū

zijn degenen die heersen over de maand Śuci [Āśādha, juni/juli]. (37) Indra, Pramlocā, Varya, Elāpatra, Śrotā, Angirā en Viśvāvasu zijn degenen die heersen over de maand Nabhasa [Śrāvana, juli/augustus]. (38) Vivasvān, Anumlocā, Vyāghra, Śankhapāla, Āsārana, Bhṛgu en Ugrasena zijn degenen die heersen over de maand Nabhasya [Bhādrapada, augustus/september ***]. (39) Pūṣā, Ghritācī, Vāta, Dhanañjaya, Suruci, Gautama en Suṣena zijn degenen die heersen over de maand Tapas [Māgha, januari/februari]. (40) Parjanya, Senajit, Varcā, Airāvata, Ritu, Bharadvāja en Viśva zijn degenen die heersen over de maand Tapasya [Phālguna, februari/maart]. (41) Amśu, Urvaśī, Vid्युचत्रu, Mahāśankha, Tārkṣya, Kaśyapa en Ritasena zijn degenen die heersen over de maand Sahas [Mārgaśīrsha, november/december]. (42) Bhaga, Pūrvacitti, Sphürja, Karkothaka, Īrṇa, Āyu en Ariṣṭhanemi zijn degenen die heersen over de maand Puṣya [Pauṣa, december/januari]. (43) Tvaṣṭā, Tilottamā, Brahmāpetā, Kambalāśva, Śatajīt, Jamadagni de zoon van Ricīka en Dhṛtarāṣṭra als de Gandharva zijn degenen die heersen over de maand Iṣṇ [Āśvina, september/oktober]. (44) En Viṣṇu, Rambhā, Makhāpetā, Aśvatara, Satyajit, Viśvāmitra en Sūryavarcā zijn degenen die heersen over de maand Īrja [Kārttika, oktober/november].

(45) **A**l dezen [deze persoonlijkheden] vormen de heerlijkheden van Viṣṇu, de Allerhoogste Persoonlijkheid van God in de gedaante van de zonnegod; zij nemen van hen die dag na dag, 's morgens en 's avonds aan hen denken, de terugslagen van de zonde weg. (46) De Heer die zich [als de Deva] met zijn metgezellen aldus in alle richtingen door dit universum beweegt, verspreidt daarmee in ieder van de twaalf maanden een zuiver bewustzijn voor zijn bewoners in dit en een volgend leven. (47-48) Terwijl de wijzen Hem verheerlijken met de Sāma-, Rig- en Yajur-hymnen die Zijn identiteit openbaren, zingen de Gandharva's hardop over Hem, dansen de Apsara's recht voor Hem, maken de Nāga's de wagen klaar, spannen de Yakṣa's de paarden in en duwen de sterke Rākṣasa's hem vooruit. (49) Voor de wagen uit gaan de zestigduizend zuivere Vālakhilya brahmaanse

wijzen van eerbetoon met gebeden voor de Almachtige [zie ook 4.1: 39]. (50) De Ongeboren Heer Hari, de Hoogste Meester, Hij van alle vermogens die Zijn begin en einde niet kent, beschermt de werelden door zich aldus in iedere *kalpa* in [al deze] verschillende gedaanten uit te breiden."

-: Drievoudige Veda: De R̄g-Yajur- en Sāma Veda zijn de drie Veda's van de belangrijkste oorspronkelijke verdeling van de Vedische verzen die ook wel *trayī vidyā* wordt genoemd. Ze gaan over het reciteren van hymnen (Rg), het uitvoeren van offers (Yajur) en het zingen van liederen (Sāma). De Atharva Veda is een latere toevoeging die handelt over de zogenoamde *ātharvanas*, de procedures voor het dagelijks leven.

*: Volgens de Skanda Purāṇa in de verzen beginnend met '*aparam tv akṣaram yā sā'* zijn er drie onfeilbare energieën aldus: de uitwendige materiële energie van *māyā*, het inwendig vermogen van Srī en de Allerhoogste energie van de Puruṣa, de Heer Zelve.

**: De Padma Purāṇa (256.9-21) somt achttien bewakers of begeleiders van de Heer op: Nanda, Sunanda, Jaya, Vijaya, Canda, Pracanda, Bhadra, Subhadra, Dhātā, Vidhātā, Kumuda, Kumudākṣa, Pundarīkṣa, Vāmana, Śankukarna, Sarvanetra, Sumukha en Supratishthita.

***: Op dit punt is gebroken met de reguliere orde van de maanden. De verschillende vertalers zijn het niet eens over de oorzaak van deze volgorde en sommigen hebben het voorstel gedaan om de volgorde van de verzen aan te passen om dit recht te zetten.

Hoofdstuk 12

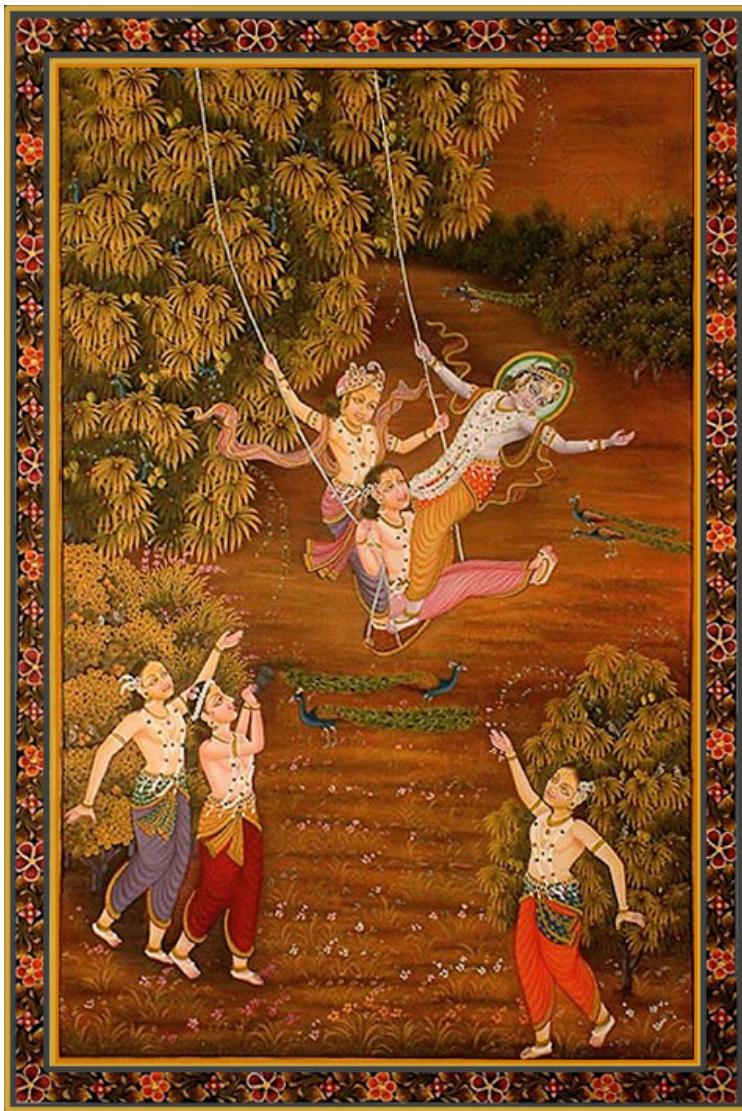
De Onderwerpen van het Śrīmad Bhāgavatam Samengevat

(1) **Sūta** zei: "Met mijn eerbetuigingen voor Heer Kṛṣṇa, voor de schepper, voor de brahmanen en voor het allerhoogste van het dharma, zal ik nu de eeuwige aard van de religie bespreken [in termen van de onderwerpen besproken in het Bhāgavatam]. (2) O wijzen, ik vertelde u op uw verzoek over de wonderbaarlijke wederwaardigheden van Heer Viṣṇu die zich bij uitstek lenen voor mensen met respect voor de persoon. (3) In dit [verhaal] gaat het zonder meer om de verheerlijking van de Heer, Hij Die Alle Zonden Wegneemt, Nārāyaṇa, de Heer van de Zinnen, de Allerhoogste Persoonlijkheid en Meester van de Sātvata's. (4) Hierin wordt de schepping en vernietiging van dit universum en de

vertrouwelijke kennis van de Ene Op-zichzelf-bestaande Allerhoogste Geest besproken, met inbegrip van het zuivere waarnemen en hoe die [zelf]-realisatie moet worden gecultiveerd.

(5-6) **Bhakti-yoga** en de verzaking die erbij hoort wordt uitvoerig besproken [in 1.2, 7.5-10 en 11.29], evenals de geschiedenis van Nārada [1.4-6] en het verhaal van Parīkṣit dat beschrijft hoe de wijze onder de koningen vast tot de dood erop volgt vanwege een vloek van [de zoon van] een wijze waarbij hij een gesprek had met Śuka, de beste van de brahmanen [zie 1.8-18]. (7) Wat volgt is een bespreking van hoe men geconcentreerd in de yoga kan heengaan [2.2.15-21], een gesprek tussen Nārada en Brahmā [2.5], de reeks van *avatāra*'s [1.3 en 2.7] en hoe het evolutieproces zich voltrekt vanuit de primaire natuur [de *pradhāna*, 3.26.10-72]. (8) Vervolgens is er het gesprek dat Vidura voerde met Uddhava [3.1: 25 - 3.4], het gesprek dat Vidura had met Maitreya [3.5 - 4.31], [voorafgegaan door] wat een Purāṇa inhoudt [in algemene zin, zie 2.10: 1 en 12.7: 9-10], waarop een bespreking volgt van het onderwerp van het weer in Zich opnemen van de schepping door de Mahāpuruṣa [2.10: 6, 3.11: 30, 8.5: 35, 11.3: 8-15, 12.4]. (9) Wat volgt is de schepping zoals die plaatsvindt vanuit de [geaardheden van de] materiële natuur en de totstandkoming van de zeven afgeleiden [van *mahat*, *ahamkāra* en de *tanmātra*'s, zie 3.20: 12-17], die ontstaan met de evolutie van het ei van het universum waaruit zich de universele gedaante van de Heer ontwikkelt [3.6]. (10) De grove en subtile bewegingen van de tijd [3.11, komen eveneens aan bod alsook] hoe de lotus tot stand komt [3.8] en het doden van Hiranyākṣa om de aarde te bevrijden uit de oceaan [3.17-19]. (11) [Dan is er een bespreking van] de schepping van de hogere wezens, de dieren en de lagere schepselen [3.12: 37-48], de geboorte van Rudra [3.12] en het verschijnen van Svāyambhuva Manu vanuit de man/vrouw verdeling van de Heer [zie 3.12: 49-53, 4.1]. (12-13) [Besproken zijn] de nakomelingen van de eerste vrouw Śatarūpā de uitnemende gemalin [van Manu], het nageslacht van [de negen dochters van Devahūti] de vrome echtgenote van de stamvader Kardama [zie 3.24:

20-25 en 4.1], het nederdalen van de Opperziel, de Allerhoogste Persoon Heer Kapila en de conversatie die de geleerde Kapila had met Devahūti [Zijn moeder, 3.25-33]. (14-15) De verhalen over de nakomelingen van de negen brahmanen [die met Kardama's dochters trouwden, 4.1], de vernietiging van Dakṣa's offerplechtigheid [4.2-7] en de geschiedenis van Dhruva [4.8-13] worden dan gevuld door die over Pr̥thu [4.15-23] en Prācīnabarhi [4.24-29], zijn gesprek met Nārada [4.29] en de verhalen over Priyavrata [5.1], Nābhi [5.3] en het leven van R̥śabha [5.3-6] en Bharata Mahārāja, o brahmanen [5.7-13]. (16) De continenten, subcontinenten en de oceanen, de bergen en rivieren worden in detail beschreven [5.19-20] alsmede het geheel van het uitspansel [5.21-23] en de situatie van de lagere werelden en de hel [5.24-26]. (17) [Er zijn dan de beschrijvingen van] Dakṣa's [weder-]geboorte als de zoon van de Pracetā's [6.4] en de nakomelingen van zijn dochters die de halfgoden, de demonen en de menselijke wezens vormen, de [zoog-]dieren, de serpenten, de vogels en andere diersoorten [6.6]. (18) [Ook is er melding van] de geboorte en dood van [Vṛtra, 6.9-12] de zoon van Tvaṣṭā en de twee zoons van Diti, Hiranyākṣa [3.14-19] en Hiranyakāśipu, o brahmanen, alsmede de geschiedenis van de grote ziel Prahlāda, de heer van de Daitya's [7.2-8]. (19-20) De regeerperioden van de Manu's worden tot in detail beschreven [8.1], de verlossing van de koning van de olifanten [Gajendra, 8.2-4] en de *avatāra*'s van Heer Viṣṇu voor iedere periode van Manu [8.5 en 13], zoals Hayaśīrshā [8.24: 8 en 57; 5.18: 1], Nr̥simha [7.9-10], Vāmana [8.18-22], Mātsya [8.24] en de nederdaling van Kūrma om het karnen door de bewoners van de hemel [te ondersteunen] van de nectar uit de melkoceaan [8.7-8]. (21) [Dan is er een verslag van] de grote oorlog tussen de demonen en de goden [8.10] alsook van de opeenvolging van de dynastieën van de koningen [9.2, 7, 9, 12, 13, 17, 20-24], die van de grote ziel Sudyumna [9.1] en de geboorte van Iksvāku en zijn dynastie [9.6]. (22) In dit boek worden de verhalen over Ilā [9.1: 16-27] en Tārā [9.14: 4-13] besproken met inbegrip van een relaas over de afstammelingen van de Sūrya-vamśa, zoals Śāśāda [Vikukṣi, 9.6: 6-11] en Nṛga [9.1: 11-12, 9.2: 17

en 10: 64]. (23) Dan zijn er de verhalen over Sukanyā [9.3], [de dochter van] Śaryāti, de intelligente Kakutstha [Purañjaya, 9.6: 12-19], Māndhātā [9.6: 33-37 en 9.7], Saubhari [9.6], Sagara [9.8] en Khathvāṅga [9.9: 41-47]. (24) De handelingen van Heer Rāmacandra, de Koning van Kośala, die alle zonde verdrijven [komen aan de orde, 9.10 en 11], Nimi, die zijn materiële lichaam opgaf [9.13], en ook het verschijnen van de nakomelingen van koning Janaka [ofwel Śīradhvaja, wordt besproken 9.13: 18-27]. (25-26) De uitroeiing van de heersende klasse door Heer Paraśurāma, de grootste navolger van Bhṛgu [wordt besproken, 9.15 en 16] alsmede Aila [Purūrvā, 9.14 en 15], Nahuṣa [9.18: 1], Yayāti [9.18 en 19], Duṣmanta's zoon Bharata [9.20],

Śāntanu [9.22: 12-13] en Śāntanu's zoon Bhīṣma [9.22: 18-19] van de Candra-vamśa en de beroemde dynastie van Yadu, de oudste zoon van Yayāti [9.23: 18-29]. (27) [Het is] de dynastie waarin de Opperheer die we kennen als Kṛṣṇa, de Meester van het Universum, nederdaalde in het huis van Vasudeva. Vervolgens wordt Zijn geboorte [10.3] beschreven en hoe Hij opgroeide in Gokula [10.4-10]. (28-30) Daarop worden Zijn talloze wapenfeiten verheerlijkt: hoe Hij de melk samen met de levensadem wegzoog uit Pūtanā [10.6], hoe Hij als een kind de kar kapot maakte en Trināvarta eronder kreeg [10.7], Hij Baka, Vatsa [10.11] en Agha doodde [10.12], [en hoe Hij tewerk ging met] Brahmā die de kalveren en jongens had verborgen [10.13 en 14], hoe Hij met Zijn kameraden een eind maakte aan Dhenuka [10.15] en Pralamba [10.18] en hoe Hij hen [de gopa's] redde uit een bosbrand die hen had ingesloten [10.17 en 19]. (31-33) Er is [het verhaal over] het temmen van de slang Kāliya [10.16-17]; de tevredenheid van de Onfeilbare over de geloften in acht genomen door de jonge gopī's [10.21 en 22], de genade voor de spijtige vrouwen van de brahmanen die een offer brachten [10.23], het optillen van de berg Govardhana [10.25], de aanbidding en het rituele baden daarop uitgevoerd door Indra en Surabhi [10.27], Kṛṣṇa's nachtelijke spel en vermaak met de gopī's [10.29-33], het redden van Nanda Mahārāja [uit de bek] van een groot serpent [10.34] en het doden van de dwaze Śankhacūḍa [10.34], Aristha [10.36] en Keśī [10.37]. (34) [Er is de beschrijving van] Akrūra [10.38] die arriveert en het erop volgende vertrek van Rāma en Kṛṣṇa, de treurnis van de vrouwen van Vraja [10.39] en de rondgang [van de Heren] in Mathurā [10.41]. (35) Het doden van de olifant Kuvalayāpīda [10.43], van de worstelaars Muṣṭhika en Cānūra, en van Kamṣa en anderen [10.44] wordt besproken, alsook het weer terughalen van de zoon van Sāndīpani, de goeroe [10.45]. (36) Verblijvend in Mathurā in het gezelschap van

Uddhava en Balarāma, o brahmanen, was er het spel en vermaak van de Heer om de kring van de Yadu's te behagen [10.48]. (37) [Daarop volgen de verhalen over] de vele malen herhaalde vernietiging van de troepen die door Jarasāndha werden bijeengebracht [10.50], de grondvesting van Dvārakā en het doden van de koning van de barbaren [Kālayavana, 10.51]. (38) [Dezen worden gevolgd door beschrijvingen van] de ontvoering van Rukminī waarbij de Heer Zijn rivalen in de strijd versloeg [10.53] en het verwerven van de pārijāta-boom en de Sudharmāzaal uit de hemel van de halfgoden [van Indra, 10.50: 54]. (39) Het ter dood brengen van de meester van Prāgyotiśapura [Bhauma ofwel Naraka] en het wegbrengen van de jonge maagden [komt ter sprake in 10.59] met daarop volgend het afgedwongen gappen van Śiva in de slag met Bāna en het afsnijden van Bāna's armen [10.63]. (40-41) Het [Bhāgavatam bespreekt tevens] de macht en de dood van Pañcajana [10.45: 40-41], Śambara [10.55], Pṛīha [10.59], Mura [10.59], Dvividha [10.67], de koning van Cedi [10.74], Śālva

[10.76-77], de dwaze Dantavakra [10.78] en anderen, hoe de Pāṇḍava's [voor Kṛṣṇa] de directe aanleiding vormden om de last van de aarde weg te nemen [10.49] en hoe het afbranden van Vārānasī tot stand kwam [10.66]. (42-43) [Er is het verhaal van] het terugtrekken van Zijn eigen familie [11.30] onder het voorwendsel van de vloek van de brahmanen [11.1] en de schitterende conversatie die Vasudeva's Zoon had met Uddhava waarin de wetenschap van het ware zelf zijn volle uitdrukking vond met het vaststellen van het dharma [hoe men met Kṛṣṇa moet leven als Hij fysiek niet meer aanwezig is, zie 11.6-29]. Vervolgens [wordt] Zijn verzaken van de wereld van de sterfelijke zielen bij machte van Zijn eigen mystieke vermogen [besproken, 11.31]. (44) [Ook besproken zijn] de kenmerken van de verschillende yuga's en de met hen samenhangende gedragingen [11.17 en 12.3], de verstoordheid van de mensen in Kali-yuga [12.1-3], de vier typen van vernietiging en drie [guṇa] soorten van schepping [12.4]. (45) [Ten slotte is er een verslag over] Viṣṇurata [Parīkṣit],

de intelligente vrome koning die zijn lichaam moest opgeven [12.6-7], het verhaal over hoe de ziener [Vyāsa en anderen] de verschillende takken van de Veda overdroeg [12.6-7], de vrome geschiedenis van Mārkandeya [12.8-10] en een beschrijving van de samenstelling van de [universele gedaante van de] Mahāpuruṣa alsmede de regeling [van de tijd] in relatie tot de zon, het zelf van het universum [12.11].

(46) Aldus werd door mij, o beste van de brahmanen, hier alles besproken waar u om vroeg. Daarmee heb ik het geheel van de handelingen geprezen van de *līlā-avatāra*'s van de Heer. (47) Als men valt, struikelt, zich bezeert of niest en dan spontaan hardop uitroeft '*haraye namah*' (eerbetuigingen aan Hari), raakt men bevrijd van alle [terugslagen van de] zonde. (48) Van personen die de Allerhoogste Heer prijzen en vernemen over de macht van de Onbegrensde, wordt al de kwaadheid die het hart binnendringt geheel weggewassen, precies zoals de zon de duisternis wegneemt of een sterke wind de wolken verdrijft. (49) Valse, zinledige, loze woorden zijn al die discussies waarin niet de Allerhoogste Heer in het Voorbije wordt besproken. Alleen die verhalen zijn waar, zijn gunstig en verdienstelijk die de kwaliteiten van de Fortuinlijke als conclusie hebben. (50) Die woorden zijn aangenaam, aantrekkelijk en steeds weer nieuw die de heerlijkheden van Uttamaśloka, Hij die Geprezen wordt in de Verzen, bezingen; voor de geest houden ze een onophoudelijke grote viering in die voor iedereen de zee van ellende doet opdrogen. (51) Een gebruik van kleurrijke woorden die nimmer de heerlijkheden van de Heer beschrijven die het ganse universum heiligen, is te vergelijken met een bedevaartsoord voor kraaien en wordt nimmer gevuld door de zwaangelijke, zuivere heilige toegewijden die enkel aan Acyuta denken [als in 1.5: 10]. (52) Die creatie van woorden die de revolutie afkondigt over de zonden van de mensen en waarin, hoewel onvolkomen van samenstelling, ieder vers verwijst naar de namen en de heerlijkheden van de Heer zonder beperkingen, wordt gehoord, bezongen en aanvaard door hen die gezuiverd en orecht zijn [identiek aan 1.5: 11]. (53) Zelfs als men vrij van materiële motieven onderneemt, ziet geestelijke

kennis die is verstoken van de liefde van de Onfeilbare er eigenlijk niet goed uit. Wat voor zin heeft altijd stressvolle vruchtdragende arbeid - zelfs perfect uitgevoerd - als die niet wordt opgedragen aan de Heer [als in 1.5: 11]? (54) De grote inspanning met het boetvaardig en schriftgetrouw verrichten van plichten en zo meer in het *varṇāśrama* systeem, leidt slechts tot een goede naam en weelde. Maar als men luistert en respect oefent met het bezingen van Zijn kwaliteiten, verkrijgt men de heugenis van de lotusvoeten van de Handhaver van de Godin van het Geluk. (55) De heugenis van Heer Kṛṣṇa's lotusvoeten doet al het ongunstige teniet en leidt tot het grootste geluk. Verbonden in kennis, wijsheid en onthechting komt men met toewijding voor de Opperziel tot zuivering van het hart. (56) U allen, o hoogst eminente brahmanen, bent zo gelukkig uw stabiliteit gevonden te hebben met een vaste plaats voor Nārāyaṇa, de Oorspronkelijke Ziel en Godheid van allen in uw hart. Wees met die liefde voor de Heer van de Hemel Voorbij Wie er Geen Andere te Vinden is, onophoudelijk van aanbidding! (57) Ook ik werd herinnerd aan deze wetenschap van de Ziel toen ik die in het gezelschap van de aandachtig luisterende grote wijzen vernam uit de mond van Śuka, de meest verheven wijze, toen koning Parīkṣit vastte tot de dood erop volgde. (58) O brahmanen, dit wat ik u vertelde over de glorie van Vāsudeva wiens grootse handelingen zo beschrijvenswaardig zijn, maakt volledig een eind aan al het ongunstige. (59) Iemand die met constante aandacht iedere *yāma* [periode van drie uur] en iedere *ksana* [een moment of 1.6 seconde] met geloof anderen doet luisteren of zelf trouw luistert naar slechts een enkel vers of zelfs maar een half vers, een enkele versregel of zelfs maar een halve regel, zuivert [daarmee] zeker zijn ziel. (60) Als men, afzijd van eten, nauwlettend reciteert uit of luistert naar [het Bhāgavatam] op de elfde dan wel de twaalfde dag [Ekādaśī of Dvādaśī van een vijftiendaagse halve maanmaand, zie 3.11: 10], zal men een hoge leeftijd bereiken en verlost worden van alles wat tot een val leidt. (61) Als men zelfbeheerst en vastend deze verzameling van verzen bestudeert in [de heilige plaatsen] Puṣkara, Mathurā of Dvārakā, raakt men bevrijd van de angst [voor de tijd, of voor een

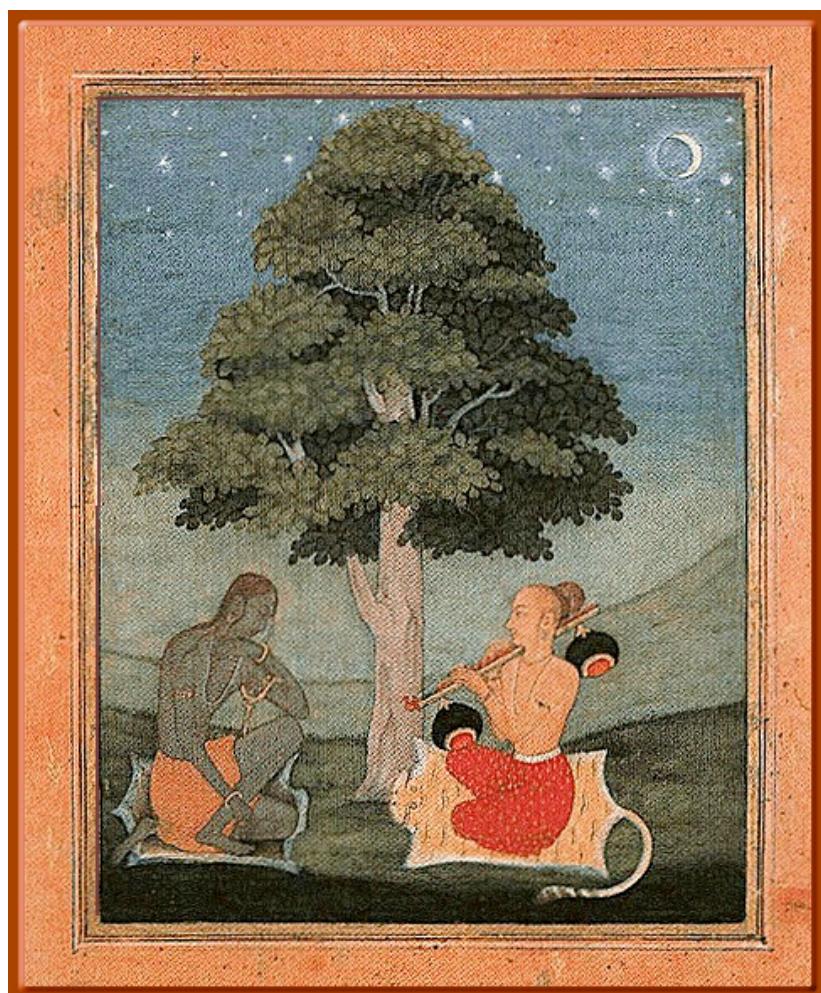
materieel leven, zie ook 1.13: 19]. (62) De halfgoden en de wijzen, de vervolmaakte zielen en de voorvaderen, de stamvaders en de koningen, zullen alles schenken wat men verlangt, als men deze verzen looft door ze uit te dragen of ernaar te luisteren. (63) Een tweemaal geboren ziel die ze bestudeert krijgt als resultaat dezelfde rivieren van honing, ghee en melk die men verwerft met het bestuderen van de Rig-, Yajur- en Sāma-verzen. (64) IJverig deze essentiële verzameling van klassieke verhalen bestuderend zal een tweemaal geborene die allerhoogste positie bereiken waar de Fortuinlijke over sprak. (65) Een man van scholing die ze bestudeert verwerft kennis van zaken, een koning verwerft het domein omringd door de oceanen, een zakenman verwerft de zeggenschap over schatten en een werknemer ontdoet zich ermee van alles wat hem ten val brengt. (66) Terwijl de Fortuinlijke in Zijn talloze gedaanten uitvoerig in de vorm van verhalen wordt beschreven in ieder van deze verzen, wordt Heer Hari, de Heer van een ieder die al de smetten van Kali-yuga vernietigt, daarentegen elders [in andere geschriften] niet aanhoudend verheerlijkt. (67) Ik buig me voor Hem, het Ongeboren, Onbegrensde, Ware Zelf dankzij wiens energieën er de schepping, handhaving en vernietiging van het universum is, voor Hem de Onfeilbare Heer wiens heerlijkheid moeilijk te begrijpen valt voor [zelfs] de meesters van de hemel geleid door de ongeziene [Aja of Brahmā], de machtige [Śakra of Indra] en de goedgunstige [Śankara of Śiva]. (68) Mijn eerbetuigingen voor de Eeuwige Heer, de beste van Al de Goden, voor de Fortuinlijke wiens Manifestatie Zuiver Bewustzijn is en die middels Zijn verzameling van negen machten [śakti's of vermogens] voorzag in Zijn eigen Zelf als de toevlucht voor de zich bewegende en niet bewegende levende wezens.

(69) **I**k buig me voor hem, de zoon van Vyāsa die al het ongunstige verslaat, hij die, aangetrokken in zijn hart door de aangename wederwaardigheden van de Onoverwinnelijke Heer, in ontkenning echter van ieder ander soort van bewustzijn zo genadevol was zijn solitaire geluk op te geven en de [Bhāgavata] Purāna, het licht van de werkelijkheid, betreffende Zijn handelingen te openbaren."

Hoofdstuk 13

De Heerlijkheden van het Śrīmad Bhāgavatam

(1) **S**ūta zei: "Ik biedt Hem mijn eerbetuigingen, de Godheid die met bovenzinnelijke gebeden

bestaande uit arrangementen van mantra's uit de Veda's, hun takken [de *anga*'s] en de Upaniṣads wordt geprezen door Brahmā, Indra, Rudra en de kinderen van de hemel [de Maruts], de Godheid waar de Sāma Veda-zangers over zingen, de Godheid waar de yogi's die Hem in hun geest zien zich in meditatie op concentreren, Hem wiens einde niet gekend wordt door welke verlichte of onverlichte ziel ook. (2) De Hoogste Persoonlijkheid van God in de gedaante van een schildpad [Kūrma] werd slaperig van de schurende randen van de stenen van de berg Mandara die allerzwaarst op Zijn rug roteerde. Mogen jullie allen beschermd worden door de winden die de sporen vormen achtergelaten door het ademen van de Heer en door de immer actieve getijden van eb en vloed van het water dat tot op de dag van vandaag het voorbeeld van Zijn in- en uitademen volgt. (3) Luister alstublieft nu naar een opsomming van het aantal [verzen] van de Purāṇa's, wat de onderhavige verhandeling beoogt, hoe dit boek moet worden geschenken, wat de glorie van een dergelijk schenken is en wat de zegen is van het voorlezen en zo meer van deze tekst.

(4-9) **D**it Brahman Purāṇa heeft tienduizend verzen, de Padma Purāṇa telt er vijfenvijftigduizend, de Śrī Viṣṇu Purāṇa drieëntwintigduizend en de Śiva Purāṇa vierentwintigduizend. Het Śrīmad Bhāgavatam telt er achttienduizend, de Nārada Purāṇa heeft er vijfentwintigduizend, de Mārkandeya Purāṇa negenduizend en de Agni Purāṇa vijftienduizend-vierhonderd. De Bhaviṣya Purāṇa heeft veertienduizend-vijfhonderd verzen, de Brahma-vaivarta Purāṇa heeft er achttienduizend en de Linga Purāṇa elfduizend. De Varāha Purāṇa telt vierentwintigduizend verzen, de Skanda Purāṇa eenentachtigduizend -eenhonderd verzen en de Vāmana Purāṇa wordt beschreven in tienduizend verzen. Van de Kūrma Purāṇa zegt men dat het er zeventienduizend zijn, de Matsya Purāṇa heeft er veertienduizend, verder zijn er de Garuda Purāṇa met negentienduizend verzen en de Brahmānda Purāṇa met twaalfduizend. In totaal worden de Purāṇa's uitgedrukt in zo'n vierhonderdduizend verzen [*]. Achttienduizend van hen, zoals gezegd, vormen het Bhāgavatam [zie verder onder Purāṇa].

(10) **D**it [relaas van wijsheid] werd door de Allerhoogste Persoonlijkheid van God [Narāyaṇa, zie 3.8-10] genadig voor het eerst in zijn geheel geopenbaard aan Brahmā die beducht voor een materieel bestaan op de lotus zat die groeide uit Zijn navel [zie ook 1.1: 1]. (11-12) Van het begin tot het einde vol van verslagen over verzaking brengt het de heilige en goddelijke zielen in verrukking met de nectar van zijn vele vertellingen over het spel en vermaak van de Heer. Met de zaligheid [of het eeuwige geluk door emancipatie in toegewijde dienst] als het ene uiteindelijke doel, heeft het als zijn belangrijkste onderwerp de Ene Werkelijkheid die Zijns Gelijke Niet Kent - de essentie van alle Vedānta filosofie - die wordt gekenmerkt door het niet verschillen van de Absolute [onpersoonlijke] Waarheid [*brahman*] en de Ene [persoonlijke] Ziel [*ātma*, **]. (13) Hij die het Bhāgavatam als geschenk cadeau doet op de dag van de volle maan in de maand Bhādra [augustus/september, in zijn volle glorie als de koning van alle literatuur] gezeten 'op een gouden troon' [in het sterrenbeeld leeuw], bereikt de hoogste bestemming. (14) Andere klassieke verzamelingen van verhalen [andere bijbels, Purāṇa's, of heilige geschriften] staan in de samenkomst van de vromen alleen maar op de voorgrond zolang als de grote oceaan van nectar die het Bhāgavatam is niet wordt gehoord. (15) Het Śrīmad Bhāgavatam vormt de essentie van alle Vedānta filosofie zo zegt men, iemand die bevrediging vond door de smaak van die nectar zal zich nimmer aangetrokken voelen tot iets anders [tot andere heilige boeken]. (16) Van alle Purāṇa's komt deze overeen met wat de Ganges betekent in relatie tot al de rivieren die naar de zee stromen, wat Acyuta, de Onfeilbare, betekent in relatie tot al de godheden en wat Śambhu [Śiva] betekent in relatie tot al de Vaishnava's. (17) Net zo onovertroffen als Kāśī [Benares] is onder al de heilige plaatsen, kent het Śrīmad Bhāgavatam zijns gelijke niet onder de Purāṇa's, o brahmanen. (18) Het Śrīmad Bhāgavatam is de onberispelijke en onder de Vaishnava's meest geliefde Purāṇa waarin de volmaakt zuivere en allerhoogste spirituele, geestelijke kennis wordt bezongen van niemand minder dan de allerbeste toegewijden. Daarin wordt de vrijheid van alle vruchtdragende

arbeid geopenbaard, in combinatie met de [daarmee samenhangende] kennis, onthechting en toewijding, welke de persoon zal verlossen die in overweging van de bovenzinnelijkheid met zijn toegewijde dienst erin slaagt te luisteren en de mantra's te beoefenen zoals het hoort.

(19) **I**k mediteer op het onvergelijkelijke licht van de toorts van de Onvergankelijke Smetteloos Zuivere Allerhoogste Waarheid Vrij van Zorgen die lang geleden deze transcendentale kennis openbaarde aan de godheid [‘Ka’ ofwel Brahmā] die haar overdroeg aan Nārada, de grote wijze die haar in de gedaante van zijn persoon doorgaf aan Kṛṣṇa Dvaipāyana Vyāsa, die vervolgens de koning van de yogi's [Śukadeva] van haar op de hoogte stelde die op zijn beurt haar toen uit mededogen doorvertelde aan [Parīkṣit] de genade van de Fortuinlijke. (20) Ik breng Hem, de Allerhoogste Persoonlijkheid van God, Heer Vāsudeva, mijn eerbetuigingen, de Opperste Getuige die dit [verhaal, deze wetenschap] genadevol overdroeg aan [Brahmā] de godheid die verlangde naar bevrijding. (21) Ik breng hem, de koning van de yogi's, Śukadeva Gosvāmī mijn eerbetuigingen, de persoonlijke manifestatie van de Absolute Waarheid die [Parīkṣit] de genade van Viṣṇu bevrijdde die werd gebeten door de slang van het materieel bestaan. (22) O Heer Aller Heren, U bent onze Meester, zorg er daarom alstUbleft voor dat wij leven na leven in toewijding mogen opstaan aan Uw voeten. (23) Ik breng Hem, de Allerhoogste Heer mijn eerbetuigingen, wiens gezamenlijke zingen van de heilige naam alle zonde vernietigt en voor wie buigend aan alle ellende een einde komt."

Aldus eindigt het twaalfde Canto van het Śrīmad Bhāgavatam genaamd: Het Tijdperk van Verval.

Met dit laatste Canto eindigt het Verhaal van de Fortuinlijke, de Bhāgavata Purāṇa, ook wel bekend als het Śrīmad Bhāgavatam en de Paramahamsa Samhitā. Alle eer aan de Brahmā-Mādhva-Gaudiyā Sampradāya paramparā van de voorgaande Vaishnava ācārya's met Heer Gauranga, Śrī Kṛṣṇa Caitanya Mahāprabhu

voorop, die door hun commentaren, vertalingen, bhajans en lezingen deze presentatie mogelijk maakten en het geheel van de Vaishnava-cultuur naar de nederige dienaar van Kṛṣṇa, Anand Aadhar Prabhu, hebben gebracht die in waarheid nimmer klaar is met zijn werk.

*: Vervolgens, zo bevestigt de Matsya Purāṇa, zijn er naast de Purāṇa ook nog eens de honderduizend verzen die men vindt in de Itihāsa (het afzonderlijke verhaal) van Vyāsa's Mahābhārata en zo'n vijfentwintigduizend van de Itihāsa van Vālmīki's Ramāyana. Aldus bedraagt het totale aantal verzen van de volledige verzameling van klassieke verhalen vijfhonderdvijfentwintigduizend [de kleinere Upa-Purāṇa's niet meegerekend].

**: Dit herinnert aan het thema van Kṛṣṇa als zijnde de Tijd, Kāla, en Kṛṣṇa als zijnde de persoon, de Opperziel, de Oorspronkelijke Persoon manifest voor onze ogen en aanwezig in het voorbije. De wereld lijkt verdeeld te zijn in impersonalistische wetenschap, filosofie en regeren enerzijds en personalistische religie van onthechting en persoonlijk sentiment in burgerlijke gehechtheid anderzijds. Maar als men met het zoals-het-hoort respecteren van de Tijd [van de natuur] de persoon vindt en met het respecteren van de persoon [in Kṛṣṇa-bewustzijn] zoals het hoort de oorspronkelijke Tijd vindt, is het probleem opgelost wetende dat de eenheid van de persoonlijke/onpersoonlijke tegenstelling onze gelijkgezinde vriend en begeleidende vader in het voorbije Heer Kṛṣṇa is. Als Zijn laatste woord bij deze tweevoudige zaak van respect voor Zijn werkelijkheid voegt Hij daar aan toe: (in B.G. 18: 6) 'Maar met al deze handelingen moet zonder twijfel, ze verrichtend uit plightsbesef, de associatie met hun resultaten worden opgegeven; dat, o zoon van Pṛthā, is Mijn laatste en beste woord erover!' Daarom zijn we van emancipatie in toegewijde dienst, vrij van nevenmotieven.

Vertaling: Anand Aadhar Prabhu,
<http://bhagavata.org/c/8/AnandAadhar.ned.html>

Productie: De Filognostische Associatie van De Orde van de Tijd, met speciale dank aan Sakhya Devī Dāsī voor het proeflezen en het corrigeren van het manuscript.

<http://theorderoftime.com/ned/info/gasten-vrienden.html>

Copyright: © 2012 Anand Aadhar. Voor de copyrights op deze vertaling geldt het z.g. Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License copyright. Dit betekent dat men vrij is te kopiëren en te bewerken onder voorwaarde dat men de naam vermeld (Anand Aadhar en linkt naar deze site bhagavata.org), dat het resulterende werk alleen maar kan worden gedistribueerd onder dezelfde of soortgelijke licentie en dat men de tekst niet kan gebruiken voor commerciële doeleinden.

Voor de verschillende **copyrights van de schilderijen** zie de referenties onderaan de pagina van elk hoofdstuk op <http://bhagavata.org>. Het Rādhā-Kṛṣṇa schilderij op de home-pagina is van Indra Sharma.

Email <http://bhagavata.org/email.html>

Referentie: Voor de originele vertaling is, naast het Monier Williams Sanskrit woordenboek en de ISKCON website Vedabase.net, de Sāstrī C.L. Goswami versie van de Gītā Press gebruikt. De bronteksten, audio luister files en muziek bij deze vertaling kan men vinden door de links te volgen op: <http://bhagavata.org/>

Voor relevante **links** zie de Śrīmad Bhāgavatam Schatkamer:
<http://bhagavata.org/treasury/links.html>